

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**HOSPODÁŘSKÁ TRESTNÁ ČINNOST NA ÚZEMÍ
STŘEDOČESKÉHO KRAJE**

Autor práce: Jan Volf DiS.

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2015

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce doc. JUDr. Romanu Svatošovi, Ph.D.,
za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

VOLF, J. *Hospodářská trestná činnost na území Středočeského kraje*: bakalářská práce. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2015. 61 s. Vedoucí bakalářské práce: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.

Klíčová slova: hospodářská trestná činnost, trestný čin, podvod, úvěrový podvod, zpronevěra, úvěr.

Bakalářská práce je zaměřena na hospodářskou trestnou činnost se zaměřením na vybrané trestné činy, které jsou na území Středočeského kraje páchany nejčastěji. Těmto trestným činům předchází vysvětlení základního pojmu trestného činu a skutkové podstaty trestného činu. U skutkové podstaty trestného činu jsou podrobněji vysvětleny obligatorní neboli povinné znaky skutkové podstaty trestného činu, které musejí být splněny, aby skutek mohl být orgány činnými v trestním řízení kvalifikován jako trestný čin. Blíže je vysvětlena problematika spáchaného trestného činu podvodu, úvěrového podvodu a zpronevěry a k těmto trestným činům je uvedena anonymizovaná kazuistika. Dále jsou rozebrány a vzájemně porovnány některé smlouvy vyplývající z občanského zákoníku. Nakonec z policejních statistik bude zjištěno, kde je tato trestná činnost páchána nejčastěji a zda některá z trestné činnosti klesá nebo naopak narůstá.

ABSTRACT

VOLF, J. *Economic Crime in the Central Region*: Thesis. České Budějovice: College of European and Regional Studies, ops, 2015. 61 p. Supervisor: doc. JUDr. Svatoš Roman, Ph.D.

Key words: an economic crime, a crime, a fraud, a loan fraud, an embezzlement, a loan.

Bachelor thesis is focused on the matron crime focusing on specific offenses, which are in the Central Region mostly committed. These offenses preceding explanation of the basic concept of the offense and the offense of. For the elements of the offense are explained more obligatory or mandatory elements of the criminal offense which must be satisfied in order for an act to be law enforcement authorities in criminal proceedings classified as a criminal offense. Closer explain the issue of the crime committed fraud, loan fraud and embezzlement, and these offenses listed anonymised case report. There are also analyzed and compared with each other, some contracts under the Civil Code. Finally, police statistics will be determined where this type of crime most frequently committed and whether any crime is decreasing or increasing.

Obsah

Úvod.....	8
1 Cíle a metodika bakalářské práce	10
2 Trestný čin a jeho skutková podstata	13
2.1 Trestný čin	13
2.1.1 Protiprávnost	14
2.1.2 Skutková podstata trestného činu	14
2.1.3 Společenská škodlivost.....	15
2.2 Skutková podstata trestného činu	16
2.2.1 Objekt	16
2.2.2 Objektivní stránka	16
2.2.3 Subjekt	17
2.2.4 Subjektivní stránka	18
3 Vybrané hospodářské trestné činy	22
3.1 Základní definice hospodářské kriminality	22
3.2 Způsoby a formy páchání hospodářské kriminality	24
3.3 Zpronevěra	25
3.3.1 Kazuistika	28
3.4 Podvod.....	29
3.4.1 Kazuistika	32
3.5 Úvěrový podvod.....	34
3.5.1. Kazuistika	37
3.6 Hranice mezi trestním řízením a občanskoprávním řízením z pohledu zmíněných trestných činů.....	38
4 Druhy smluv a jejich rozdíl	40
4.1 Úvěr	40
4.2 Hypoteční úvěr	42
4.3 Rozdíl mezi úvěrem a hypotečním úvěrem	43

4.4 Smlouva o výpůjčce	43
4.4.1 Ukončení výpůjčky.....	44
4.5 Zápůjčka	44
4.5.1 Zápůjčka peněžité.....	45
4.5.2 Zápůjčka nepeněžité	45
4.6 Rozdíl mezi zápůjčkou a výpůjčkou	45
5 Zajišťovací převod práva.....	47
6 Grafické porovnání objasněných trestných činů na území Středočeského kraje v letech 2012 – 2014.....	50
6.1 Opatření ke snížení vybrané trestné činnosti.....	54
Závěr	58
Seznam použitých zdrojů	60

Úvod

Hospodářská trestná činnost je v dnešní době velice často páchána. Pachatelé této trestné činnosti směřují za ziskem finančních prostředků a v některých případech zisk dosahuje i několika milionů. Takto neoprávněný zisk je převážně ke škodě samotné České republiky, kdy právní vymahatelnost způsobené škody nebývá vždy pro stát úspěšná, ať už proto, že pachatele se orgánům činným v trestním řízení nepodaří dopadnout, anebo že způsobená škoda jde za osobou, tzv. bílým koněm, který o protiprávním jednání, které probíhalo bez jeho vědomí, ani nevěděl. Případů, kdy způsobená škoda jde za „bílým koněm“ je mnoho. Taková osoba je totiž ve většině případů bezdomovcem a nedisponuje žádnými finančními prostředky. Pak je tedy otázkou, jak se taková osoba mohla stát jediným jednatelem konkrétní společnosti, která vlastnila značný majetek a nyní, když by měla uspokojit jiného, není z čeho.

Hospodářská trestná činnost však není jen o právnických osobách, které zřejmě páchají společensky škodlivější jednání než jednání fyzických osob, ale i jednání fyzických osob je pro společnost v rámci obohacení škodlivé. Jednání těchto osob ve většině případů směřuje k získání majetku druhého, anebo snaha někoho podvést, jinak také řečeno uvedení v omyl s vidinou finančního zisku. Tyto osoby se ve značné míře dopouští podvodů a úvěrových podvodů, a to převážně ke škodě různých bank a nebankovních institucí, které bez řádného ověření pravosti uvedených údajů finanční prostředky nebo movité věci s vidinou řádného splácení poskytnou. Po zjištění, že tomu tak není, žádají orgány činné v trestním řízení o nápravu. K takové situaci by však v určitých případech vůbec docházet nemuselo, kdyby si tyto instituce řádně zjištěné informace ověřily.

Uvedená trestná činnost je určitě společensky škodlivé jednání, ale je také třeba si položit otázku, proč je vůbec páchána. Je zcela bez pochyb, že ve většině případů je jednání pachatelů již od počátku vedeno úmyslem se obohatit a škodu neuhradit, ale jsou i případy, kdy se člověk, chceme-li pachatel protiprávního jednání, dopustil tohoto jednání proto, že jej k tomu dohnala životní situace. Tedy nezbyla mu už jiná možnost, než dojít do banky s vědomím, že uvede nepravdivé údaje a požádá o finanční prostředky, které následně použije ve stavu finanční nouze na potřeby k životu nezbytné. Pak je však také otázka, zda za současný bezmocný finanční stav si taková osoba může sama, či se tak stalo díky zásahu samotného státu jako například zvýšení daní, snížení základní mzdy a podobně. Dalším aspektem je také zjištění, co taková

osoba, která se rozhodla protiprávně nakonec jednat, udělala proto, aby se do podobné situace nedostala. Jestliže se jedná o osobu, která má sklony k hazardním hrám, alkoholu, drogám a jiným patologickým jevům, pak lze s určitostí sdělit, že si za současnou situaci a tedy nouzi o finanční prostředky může taková osoba sama, a pokud tato páchá trestnou činnost za účelem obohacení se, není to z důvodu uživení sebe nebo své rodiny, ale proto, aby uspokojil svou patologickou vášeň.

1 Cíle a metodika bakalářské práce

Cílem práce je zasvěcení do problému vybraných hospodářských trestných činů, upozornit na rizika plynoucí z uvedení nepravdivých údajů při uzavírání jednotlivých smluv, a to zejména u osob sociálně slabších, a jejich následné řešení, porovnat platný s neplatným zajišťovacím převodem práva vyplývajícího z uzavřených smluv a jeho důležitost při zjišťování, zda byla či nebyla naplněna skutková podstata některého z trestných činů, dále porovnání spáchaných trestných činů u jednotlivých územních odborů na území Středočeského kraje.

Tedy cílem této bakalářské práce je blíže nastínit problematiku některých hospodářských trestných činů, které jsou páčány na území Středočeského kraje, a to zejména ty trestné činy, které jsou páčány nejčastěji. Především se jedná o protiprávní jednání mající znaky trestného činu některého z druhů podvodů, nebo zpronevěry. Dále je třeba se zmínit o okolnostech, za kterých se osoby mohou takového protiprávního jednání dopustit. Tím se chce poukázat na skutečnost, jak málo stačí, aby se člověk ať již úmyslně, nebo neúmyslně dopustil takového jednání, které má za následek trestní odpovědnost, neboť v dnešní době, kdy se stále více lidí potýká s finančními potížemi, je častěji přistupováno k půjčování si finančních prostředků, které řeší uzavřením úvěrové smlouvy, leasingové smlouvy nebo jiných obdobných smluv u bankovního i nebankovního sektoru, které nabízejí všem sociálním vrstvám půjčky nebo úvěry. Ve většině případů, které nakonec policejní orgán prověřuje, je jednání u sociálně slabších žadatelů, kteří stále více jsou nuceni využívat nebankovního sektoru, neboť sami jsou více zadluženi několika dalšími finančními závazky, které ve větší míře nejsou schopni řádně splácet. Tato jejich životní situace je využívána jak ze strany zprostředkovatele, který řádně neprověří žadatele o půjčku a nevysvětlí obsah úvěrových podmínek, tak i ze stran osob, které za určitou úplatu, mnohdy přesahující 50 % zapůjčených finančních prostředků, žadatelům pomohou s uzavřením smlouvy. V takových případech si sám žadatel ani neuvědomuje, jak blízko je k naplnění subjektivní a objektivní stránky trestného činu tím, že uvede nepravdivý údaj při uzavírání jednotlivé smlouvy, o kterém mu zprostředkovatel sdělil, že takový údaj nemusí být pravdivý, ale pouze orientační, a to za účelem schválení takové smlouvy.

Bakalářská práce z teoretického hlediska bude zaměřena na vysvětlení základních pojmů jako je trestný čin a s ním související vysvětlení skutkové podstaty trestného činu se zaměřením na obligatorní a fakultativní znaky, neboť naplnění

určitých uvedených jednotlivých zákonných znaků trestného činu určuje, zda takové jednání je protiprávní. Blíže bude uvedeno, co je vlastně hospodářská trestná činnost a budou konkretizovány ty trestné činy, které jsou na území Středočeského kraje páčány nejčastěji, kdy se zejména jedná o trestné činy podvodu, úvěrového podvodu a zpronevěry. U trestného činu zpronevěry bude zmíněna problematika platného a neplatného zajišťovacího práva vyplývajícího z uzavření leasingové nebo úvěrové smlouvy, která takový institut v sobě zahrnuje. Dále budou blíže vysvětleny některé smlouvy vyplývající z občanského zákoníku a jejich vzájemný rozdíl.

V bakalářské práci z praktického hlediska budou uvedeny anonymizované kazuistiky k blíže specifikovaným trestným činům zpronevěry, úvěrového podvodu a podvodu, které byly na území Středočeského kraje spáchány.

V závěrečné fázi bakalářské práce budou za pomoci metody komparace porovnány ze statistik Policie České republiky (dále jen „Policie ČR“) v rámci jednotlivých územních odborů Středočeského kraje spáchané trestné činy zpronevěry, úvěrového podvodu a podvodu, ze kterých bude zjištěno, jak často a v jakém území je tato trestná činnost páčána nejvíce. Tyto informace budou graficky znázorněny do grafu.

V bakalářské práci byly použity metody:

- a) analýzy
- b) výkladové
- c) komparace
- d) modelu
- e) kazuistiky
- f) grafické.

Metoda analýzy byla užita při rozboru hospodářských trestných činů. Touto metodou byla rozčleněna kapitola hospodářských trestných činů na určité jednotlivé části této trestné činnosti.

Metoda výkladová byla užitá v souvislosti s interpretací právních předpisů, které souvisejí s danou problematikou.

Metoda komparace a metoda grafická byly užitý při porovnávání objasněných trestných činů zpronevěry, úvěrového podvodu a podvodu mezi jednotlivými územními odbory v rámci Středočeského kraje, které byly graficky znázorněny.

Metoda modelu byla užitá při uvedení konkrétního protiprávního jednání mající za následek naplnění skutkové podstaty trestného činu zpronevěry, úvěrového podvodu a podvodu.

Metoda kazuistiky byla použita při uvedení konkrétního případu.

Metody aplikované v bakalářské práci jsem použil správně, jsou adekvátní ke zvolenému tématu. Pomocí shora uvedených metod bude naplněn stanovený cíl bakalářské práce.

2 Trestný čin a jeho skutková podstata

Vymezení pojmu trestného činu a jeho skutkové podstaty je pro orgány činné v trestním řízení stěžejní z důvodu, aby bylo možno posoudit, zda konkrétní jednání spáchané určitou osobou má znaky předmětného trestného činu a zda byly naplněny všechny zákonné znaky proto, aby orgány činné v trestním řízení mohly konstatovat, že trestný čin byl spáchán a že lze za takové jednání pachatele podle zákona potrestat.

2.1 Trestný čin

Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně. K trestní odpovědnosti za trestný čin je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti. Definice trestného činu je uvedena v ustanovení § 13 zákon číslo 40/2009 Sb., trestní zákoník ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Trestní zákoník“).¹

Trestné činy dělíme na:²

- a) přečiny;
- b) zločiny.

Rozdíl mezi přečinem a zločinem je z hlediska trestní odpovědnosti značný. Správné označení konkrétního protiprávního jednání naznačuje, zda se pachatel dopustil méně škodlivého nebo škodlivějšího, chceme-li závažnějšího jednání, od kterého se také odvíjí vyšší trestní sazba.

Přečiny jsou všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let. Zločiny jsou všechny trestné činy, které nejsou podle trestního zákona přečiny. Zvláště závažnými zločiny jsou ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let.³

Podle současné právní úpravy je základem trestní odpovědnosti spáchaný trestný čin. U mladistvých nehovoříme o trestném činu, ale o provinění. Z definice pojmu trestného činu vyplývají podmínky, které jsou povinné, a tedy musejí být splněny

¹ ČESKO. Trestní zákoník, číslo 40/2009 Sb. In *Sbírka zákonů, Česká republika*, 2009, částka 11, s. 356.

² ČESKO. Trestní zákoník, číslo 40/2009 Sb. In *Sbírka zákonů, Česká republika*, 2009, částka 11, s. 356.

³ NOVOTNÝ, F. a kolektiv, *Trestní zákoník 2010*, Praha: Eurounion s.r.o., 2010. s. 52 – 53.

současně. Jedná se o protiprávnost a naplnění zákonných znaků skutkové podstaty trestného činu. K těmto podmínkám se však řadí také společenská škodlivost, kterou před rekodifikací trestní zákon označoval jako nebezpečnost pro společnost. Bez splnění těchto podmínek nelze konstatovat, že byl spáchán trestný čin, za který by bylo možno odsoudit konkrétní osobu pachatele.

2.1.1 Protiprávnost

Protiprávnost je jednání, které je v rozporu s platným trestním právem. Aby konkrétní jednání mohlo být trestným činem, musí se jednat o jednání, které je nedovolené a je protiprávní.

Protiprávnost má dva významy. Znamená jednak protiprávnost formální (protinoremnost), tedy rozpor s právním řádem jako celkem. Druhým významem je protiprávnost materiální (jednání má být pro společnost škodlivé natolik, aby na něj reagovala prostředky trestního práva). Materiální protiprávnost je vlastně důvodem protiprávnosti formální.⁴

Je třeba konstatovat, že ne každé nedovolené jednání musí být nutně trestným činem, může jím být přešůpek, pořádkový delikt, disciplinární delikt, nebo jiný správní delikt postižitelný podle jiných právních předpisů.

Protiprávnost formální se opírá o ustanovení, která nejsou přímo zakotvena v trestním zákoně, ale v jiných právních předpisech. Nejčastěji je odkazováno na oblast správního, občanského, či obchodního práva. Z tohoto pohledu, tedy pro posouzení konkrétního protiprávního jednání je nezbytná znalost mimotrestních předpisů.

2.1.2 Skutková podstata trestného činu

Další již zmíněnou povinnou podmínkou trestného činu, která musí být splněna, je naplnění všech formálních znaků trestného činu.

Mezi formální, tedy povinné zákonné znaky trestného činu patří:

- objekt, který charakterizuje okruh společenských zájmů chráněných trestním zákoníkem;

⁴ JELÍNEK, J. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 4. vyd.* Praha:Legas, 2014. s. 131.

- objektivní stránka, která říká, jakým způsobem dojde k porušení nebo ohrožení zájmů chráněným trestním zákoníkem a jeho následků;
- subjekt konkretizuje, jaká osoba se protiprávního jednání může dopustit;
- subjektivní stránka sděluje, jaký vnitřní psychický vztah měl pachatel k chráněnému zájmu, zda jednal úmyslně, nebo z nedbalosti.

Pokud konkrétní jednání neobsahuje všechny výše uvedené formální znaky, není naplněna skutková podstata trestného činu, tedy nebyl ani spáchán trestný čin.

2.1.3 Společenská škodlivost

Poslední podmínka, která musí být splněna, je naplnění určité míry společenské škodlivosti.

Při stanovení míry škodlivosti trestní zákoník vychází ze zásady subsidiarity trestní represe. Tato zásada je jednou ze základních zásad trestního práva hmotného. Z této zásady vyplývá, že jen nejzávažnější společensky škodlivé činy mají z hlediska trestní odpovědnosti přednost před jinými společenskými nebo právními jednáními.

Aby mohla být zásada subsidiarity trestní represe užita, musí být konkrétní protispolečenské jednání škodlivé a zároveň, že k odpovědnosti za takové jednání nepostačí užití jiného právního předpisu. Tedy trestným činem by nemělo být jednání, které sice naplňuje zákonné znaky skutkové podstaty trestného činu, ale postrádá míru společenské škodlivosti.

Společenská škodlivost činu bude tedy v konkrétním případě zejména dána významem chráněného zájmu, který byl činem dotčen, způsobem provedení činu a jeho následky, okolnostmi, za kterých byl trestný čin spáchán, osobou pachatele, mírou zavinění pachatele a jeho pohnutkou, záměrem nebo cílem. Společenská škodlivost se vztahuje na čin jako celek. Jelikož uvedená kritéria jsou stanovena demonstrativně, mohou orgány činné v trestním řízení v konkrétním případě při posouzení společenské škodlivosti vzít v úvahu i jiné vlivy, například podíl oběti na spáchání trestného činu nebo příčiny a podmínky, za kterých byl trestný čin spáchán.⁵

⁵ JELÍNEK, J. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 4. vyd. Praha:Legas, 2014. s. 134.

2.2 Skutková podstata trestného činu

Skutková podstata trestného činu představuje formální stránku trestného činu. Každá skutková podstata trestného činu se skládá ze čtyř prvků, kterými jsou objekt, objektivní stránka, subjekt a subjektivní stránka. Tyto prvky jsou dále charakterizovány určitými znaky obligatorními (tedy znaky povinnými) a fakultativními (tedy znaky nepovinnými), jejichž souhrn označujeme jako skutkovou podstatu trestného činu. Povinný znak je součástí každé skutkové podstaty uvedené ve zvláštní části trestního zákona. Nepovinný znak nemusí být nutně obsažen v každé skutkové podstatě, avšak v případě, že takový nepovinný znak určitá skutková podstata konkrétního trestného činu obsahuje, stává se tento znak obligatorním a musí být rovněž naplněn, jinak by se nejednalo o trestný čin.⁶

2.2.1 Objekt

Každou skutkovou podstatu trestného činu charakterizují společenské zájmy, hodnoty a vztahy, proti nimž směřuje trestný čin, který má znaky této skutkové podstaty. Tyto zájmy jsou objektem trestného činu. Například objektem trestného činu krádeže je zájem na ochraně majetku.⁷

Mezi nejdůležitější zájmy společnosti, které trestní zákoník chrání, patří ústavní zřízení České republiky, práva a oprávněné zájmy fyzických a právnických osob, zájmy společnosti. Objekty, které trestní zákoník chrání, jsou postupně od těch nejdůležitějších zapsány v jednotlivých hlavách a oddílech zvláštní části trestního zákoníku.

2.2.2 Objektivní stránka

Objektivní stránka je vnější stránka trestného činu, která obsahuje znaky, kterými se od sebe trestné činy navzájem odlišují. Tvoří ji tři obligatorní znaky – jednání, následek a příčinná souvislost mezi jednáním a následkem, jinak také řečeno kauzální nexus.

Jednáním se rozumí projev vůle člověka ve vnějším světě. V jednání se spojuje složka vůle a složka fyzická (projev vůle navenek). Tyto složky jsou obligatorní. Jednání je prvním předpokladem k tomu, aby šlo o trestný čin. Trestné činy se odlišují

⁶ KUČHTA, J., FENYK, J., FRYŠTÁK, M., KALVODOVÁ, V. *Hospodářská trestná činnost*. Brno: Masarykova univerzita, 2007. s. 4.

⁷ JELÍNEK, J. a kolektiv. *Trestní právo hmotné*. 2. vyd. Praha: Legas, 2010. s. 146.

zejména formou jednání, tedy konáním nebo opomenutím. Tím se odlišují poruchy a ohrožení způsobené jednáním člověka od takových, jež jsou živelné, způsobené zvířetem, ale i pohybem člověka neovládaným vůlí, například křeč. Jednání jako projev vůle člověka navenek je společné pro všechny trestné činy. Jednání může mít formu konání (vůli řízený a k určitému cíli zaměřený svalový pohyb člověka) nebo opomenutí (vůli řízené zdržení se svalového pohybu člověka).⁸

Nauka následkem rozumí porušení nebo ohrožení vztahů, zájmů, hodnot chráněných trestním zákoníkem. Podle druhu následku je možno rozlišovat trestné činy ohrožovací a trestné činy poruchové.⁹

V trestním zákoníku je uvedeno několik následků, které lze rozdělit jako těžší následek, zvláště závažný následek, zvláště těžký a těžko napravitelný následek, škodlivý následek, jiný menší škodlivý následek a jiný větší škodlivý následek. Určení stupně způsobeného následku, určuje i míru společenské škodlivosti.

Mezi jednáním a následkem musí být příčinný vztah, který je dán tehdy, jestliže bez jednání by následek nenastal buď vůbec, anebo by nastal, ale podstatně jinak.

2.2.3 Subjekt

Subjektem trestného činu se rozumí jeho pachatel, kterým může být fyzická nebo právnická osoba.

Podle současné právní teorie je pachatel charakterizován věkem, přičetností a zvláštními znaky uvedenými v ustanovení § 114 trestního zákoníku. U mladistvých musí být navíc splněn určitý stupeň rozumové a mravní vyspělosti.

Obligatorními, tedy povinnými znaky subjektu, jsou věk a přičetnost. Pokud jde o věk, pro vznik trestní odpovědnosti je vyžadováno dovršení patnáctého roku věku. Osoba mezi patnáctým a osmnáctým rokem věku je považována za osobu mladistvou. Dovršením osmnáctého roku nastupuje plná trestní odpovědnost dospělého pachatele. Trestní odpovědnost vzniká dnem následujícím po dni patnáctých narozenin, resp. v případě dospělých pachatelů dnem následujícím po dni osmnáctých narozenin. Přičetnost vyjadřuje duševní dispozice pachatele nést trestní odpovědnost. Trestní zákoník vymezuje tento znak negativně, tedy definuje nepřičetnost. Jestliže pachatel

⁸ NOVOTNÝ, F. Praktiku trestního práva hmotného. 2 vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2010. s. 38.

⁹ NOVOTNÝ, F. Praktiku trestního práva hmotného. 2 vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2010. s. 39.

v době činu trpěl duševní poruchou, v jejímž důsledku nebyl schopen rozpoznat protiprávnost činu, nebo ovládat své jednání, není trestně odpovědný.¹⁰

V případě mladistvých pak k uvedeným dvěma obligatorním znakům přistupuje ještě třetí, a to rozumová a mravní vyspělost. Ustanovení § 5 zákona č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o trestní odpovědnosti mládeže“) stanoví, že mladistvý, který v době spáchání činu nedosáhl takové rozumové a mravní vyspělosti, aby mohl rozpoznat jeho protiprávnost, nebo ovládat své jednání, není za tento čin trestně odpovědný. Ve vztahu k mladistvým se tedy uplatňuje relativní odpovědnost, což znamená, že ne každý mladistvý, který dosáhl patnácti let a je příčetný, musí být nutně trestně odpovědný.¹¹

2.2.4 Subjektivní stránka

Subjektivní stránka se vztahuje k osobě pachatele a jeho přesvědčení trestný čin spáchat. Subjektivní stránka v sobě obsahuje obligatorní, neboli povinný znak, který musí být při jednání naplněn. Jako povinný znak subjektivní stránky je uváděna forma zavinění.

Zavinění je vnitřní psychický vztah člověka k určitým skutečnostem, jež zakládají trestný čin, ať již vytvořeným pachatelem nebo objektivně existujícím bez jeho přičinění již v době činu, jako například střelná zbraň při nedovoleném ozbrojování, nebo osoba mladší než patnáct let při pohlavním zneužití.¹²

U zavinění rozlišujeme, zda protiprávní jednání bylo úmyslné nebo nedbalostní. U úmyslného jednání je dále zkoumáno, zda se jedná o úmysl přímý nebo nepřímý. U nedbalostního jednání je zjišťováno, zda tato nedbalost byla vědomá nebo nevědomá. Zvláštním druhem zavinění je nově uveden institut hrubé nedbalosti.

Mezi fakultativní, tedy nepovinné znaky subjektivní stránky patří motiv, jinak také pohnutka, dále cíl, neboli účel a záměr.

¹⁰ KUČHTA, J., FENYK, J., FRYŠTÁK, M., KALVODOVÁ, V. *Hospodářská trestná činnost*. Brno: Masarykova univerzita, 2007. s. 6.

¹¹ KUČHTA, J., FENYK, J., FRYŠTÁK, M., KALVODOVÁ, V. *Hospodářská trestná činnost*. Brno: Masarykova univerzita, 2007. s. 6.

¹² JELÍNEK, J. a kolektiv. *Trestní právo hmotné*. 2 vyd. Praha: Legas, 2010. s. 208.

Úmyslné, nebo nedbalostní jednání je především vyjádřeno několika rozhodnými slovy, které úmyslné jednání odděluje od nedbalostního jednání. U zavinění jako celku jsou to rozhodná slova:

- chtěl;
- věděl;
- byl s tím srozuměn;
- bez přiměřených důvodů spoléhal;
- nevěděl, ač vědět měl a mohl.

Shora uvedená slova jsou těmi výrazy, které určují hranici mezi úmyslem přímým, úmyslem nepřímým, nedbalostí vědomou a nedbalostí nevědomou.

Úmysl přímý je vyjádřen v ustanovení § 15 odstavec 1 písmene a) trestního zákoníku. Trestný čin je spáchán úmyslně, jestliže pachatel chtěl způsobem uvedeným v trestním zákoně porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem.¹³

Úmysl nepřímý je vyjádřen v ustanovení § 15 odstavec 1 písmene b) trestního zákoníku. Trestný čin je spáchán úmyslně, jestliže pachatel věděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, a pro případ, že je způsobí, byl s tím srozuměn.¹⁴

Nedbalost vědomá je konkrétně uvedena v ustanovení § 16 odstavec 1 písmene a) trestního zákoníku, ze kterého vyplývá, že trestný čin je spáchán z nedbalosti, jestliže pachatele věděl, že může způsobem uvedeným v trestním zákoně porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem, ale bez přiměřených důvodů spoléhal, že takové porušení nebo ohrožení nezpůsobí.¹⁵

Nedbalost nevědomá je vyjádřena v ustanovení § 16 odstavec 1 písmene b) trestního zákoníku. Trestný čin je spáchán z nedbalosti, jestliže pachatel nevěděl,

¹³ ČESKO. Trestní zákoník, číslo 40/2009 Sb. In *Sbírka zákonů, Česká republika*, 2009, částka 11, s. 356

¹⁴ ČESKO. Trestní zákoník, číslo 40/2009 Sb. In *Sbírka zákonů, Česká republika*, 2009, částka 11, s. 356

¹⁵ ČESKO. Trestní zákoník, číslo 40/2009 Sb. In *Sbírka zákonů, Česká republika*, 2009, částka 11, s. 356.

že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, ač o tom vzhledem k okolnostem a k svým osobním poměrům vědět měl a mohl.¹⁶

Hrubá nedbalost je po rekodifikaci trestního zákona nový druh zavinění.

Hrubá nedbalost je zvláštním druhem nedbalosti, kterou se rozumí vyšší stupeň intenzity nedbalosti vědomé či nevědomé, a o níž jde, pokud přístup pachatele k požadavku náležité opatrnosti svědčí o zřejmé bezohlednosti k zájmům chráněným trestním zákonem. Hrubá nedbalost je vymezena v ustanovení § 16 odstavec 2 trestního zákoníku.¹⁷

Ve zvláštní části trestního zákoníku ve skutkové podstatě konkrétního trestného činu, může být jasně uvedena forma zavinění, tedy přímo stanoveno, že se daného jednání může pachatel dopustit pouze úmyslně, nebo pouze z nedbalosti, či obojí. Jde například o jednání: kdo úmyslně usmrtí jiného, kdo jinému z nedbalosti způsobí těžkou újmu na zdraví nebo smrt, kdo jiného vydá, byť i z nedbalosti, nebezpečí pohlavní nákazy.

V řadě skutkových podstat však není forma zavinění uvedena. Jedná-li se o skutkovou podstatu základní, platí ustanovení § 13 odstavec 2 trestního zákoníku, podle něhož k trestnosti činu je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti.¹⁸

Jedná-li se o kvalifikovanou skutkovou podstatu trestného činu, tedy jednání, které naplňuje zákonné znaky základní skutkové podstaty trestného činu a k tomu naplnění ještě dalšího znaku, který základní skutková podstata trestného činu neobsahuje, může jít o jednání, které zvyšuje společenskou škodlivost, a to například, kdy trestný čin je spáchán na dítěti, nebo naopak, které snižuje společenskou škodlivost, a to například vražda novorozeného dítěte matkou, která v rozrušení způsobeném porodem novorozené dítě usmrtí.

V ustanovení § 17 trestního zákoníku jsou blíže rozvedena pravidla o zavinění okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby a k přitěžujícím okolnostem.

¹⁶ ČESKO. Trestní zákoník, číslo 40/2009 Sb. In *Sbírka zákonů, Česká republika*, 2009, částka 11, s. 356

¹⁷ ŘÍHA, J. *Tabulky a schémata z obecné části trestního práva hmotného*. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 55.

¹⁸ KUČHTA, J., FENYK, J., FRYŠTÁK, M., KALVODOVÁ, V. *Hospodářská trestná činnost*. Brno: Masarykova univerzita, 2007. s. 7 - 8.

K okolnostem, které podmiňují použití vyšší trestní sazby, a k přitěžujícím okolnostem se přihlédne.¹⁹

- a) jde-li o těžší následek, i tehdy, zavinil-li jej pachatel z nedbalosti, vyjímaje případy, že zákon vyžaduje i zde zavinění úmyslné;
- b) jde-li o jinou skutečnost, i tehdy, jestliže o ní pachatel nevěděl, ač o ní vzhledem k okolnostem a k svým osobním poměrům vědět měl a mohl, vyjímaje případy, že zákon vyžaduje i zde, aby o ní pachatel věděl.

Z ustanovení § 17 trestního zákoníku tedy vyplývá, že české trestní právo při posuzování vyšší trestní sazby a přitěžujících okolností se řídí způsobeným těžkým následkem a jinou skutečností.

Těžším následkem je závažnější porucha či ohrožení primárního objektu nebo porucha či ohrožení dalšího, sekundárního objektu za předpokladu, že v něm zákon shledává okolnost přitěžující nebo okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby. Jako okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby je těžší následek znakem kvalifikované skutkové podstaty.²⁰

¹⁹ JELÍNEK, J. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 4. vyd. Praha:Legas, 2014. s. 245-246.

²⁰ JELÍNEK, J. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 4. Vyd. Praha:Legas, 2014. s. 190.

3 Vybrané hospodářské trestné činy

Hospodářská nebo také uváděná ekonomická trestná činnost je v dnešní době často páchána. Tato kapitola je blíže zaměřena na trestnou činnost, která sice není uvedena v hlavě VI trestního zákoníku, která se zabývá trestními činy hospodářskými, ale svou podstatou do této části zapadá, neboť se o ekonomickou trestnou činnost jedná.

Jde o jednání mající znaky trestného činu, které policejní orgán nekvalifikoval jako trestný čin, který spadá do hlavy VI trestního zákoníku, ale mezi hospodářské trestné činy se řadí. Nejčastěji se jedná o majetkové trestné činy, které především poškozují podnikající fyzické osoby nebo právnické osoby. V takových případech totiž existují různé smluvní vztahy, závazky, které nejsou pachateli trestných činů plněny. Jedná se především o trestné činy zpronevěry, úvěrových podvodů, podvodů, ale i například o porušení povinnosti při správě cizího majetku. V těch případech, kdy není plněn nějaký závazek vyplývající z uzavřených dohod a smluv, je takové jednání považováno za hospodářský delikt, i když, jak je výše uvedeno, taková trestná činnost je policejním orgánem kvalifikována jako trestný čin, který není přímo uveden v hlavě šesté trestního zákoníku.

Jedním z nejdůležitějších úkolů služby kriminální policie a vyšetřování Policie ČR (dále jen „SKPV“) je odhalovat trestné činy a jejich pachatele a následně konat vyšetřování na úseku hospodářské trestné činnosti. To je vyjádřeno již základním organizačním členěním SKPV na útvary obecné kriminality a útvary hospodářské kriminality. Toto organizační členění si vyžádala praxe, neboť boj s hospodářskou kriminalitou ve srovnání s obecnou kriminalitou vyžaduje odlišné znalosti, dovednosti a speciální postupy.²¹

3.1 Základní definice hospodářské kriminality

V trestněprávní i jiné literatuře jsou často používány pojmy hospodářská (ekonomická) trestná činnost či kriminalita a také pojem finanční kriminalita. V kriminologické oblasti se pak lze setkat v této souvislosti i s pojmem „kriminalita bílých límečků“. Za hospodářskou trestnou činností je pak možno považovat trestné činy, obsažené v šesté hlavě zvláštní části trestního zákoníku, tedy trestné činy hospodářské. Tato část trestního zákoníku procházela po roce 1989 závažnými

²¹ ČÍRTKOVÁ, L. *Podvody, zpronevěry, machinace*. Praha : Armex Publishing, 2005. s. 215.

změnami, kdy měnící se společenské a zejména ekonomické vztahy našly svůj odraz i v trestním zákoníku. Chmelík hospodářskou kriminalitu obecně definoval jako zaviněné společensky nebezpečné jednání popsané ve zvláštní části trestního zákona, poškozující nebo ohrožující hospodářský pořádek, systém ekonomických a souvisejících právních vztahů.²²

Hospodářská trestná činnost je synonymem ekonomické kriminality. Žádný podstatný rozdíl mezi těmito pojmy není. Oba pojmy jsou si rovny a bývají navzájem sobě zaměňovány.

Finanční kriminalita je negativní protispolečenský jev, který značnou měrou spadá do oblasti hospodářské kriminality. Finanční kriminalita je zaměřena, jak již ze samotného názvu vyplývá na zisk financí, tedy zisk finančních prostředků. Tato trestná činnost směřuje na banky, pojišťovny, investiční společnosti, různé fondy a dotace Evropské unie a případně na samotnou jejich existenci, která může být takovou činností ohrožena za účelem způsobení škody ať již samotným klientem například bank nebo samotných institucí.

Finanční kriminalita je tedy podmnožinou kriminality hospodářské, liší se od ní spíše než jinými znaky skutkové podstaty rozdílným předmětem útoku, resp. jinou charakteristikou poškozených. Tak např. podvodné jednání může být zaměřeno proti bankám (úvěrové podvody), proti pojišťovnám (pojišťovací podvody), ale i přímo vůči občanům nebo výrobním či obchodním organizacím (např. podvody prostřednictvím tzv. „bílých koní“). V tomto posledním případě lze kriminologicky hovořit o ekonomické kriminalitě, rozdíly mezi finanční a ekonomickou kriminalitou podle těchto kritérií však není třeba přeceňovat.²³

²² KUCHTA, J., FENYK, J., FRYŠTÁK, M., KALVODOVÁ, V. *Hospodářská trestná činnost*. Brno: Masarykova univerzita, 2007. s. 11 - 12.

²³ KUCHTA, J., FENYK, J., FRYŠTÁK, M., KALVODOVÁ, V. *Hospodářská trestná činnost*. Brno: Masarykova univerzita, 2007. s. 13.

Hospodářskou kriminalitou jsou tedy rozuměna zejména ta protiprávní jednání, která:²⁴

- bez ohledu na postavení pachatele naplňují skutkovou podstatu některých trestných činů vyjmenovaných v šesté hlavě zvláštní části trestního zákoníku;
- naplňují skutkovou podstatu jiného trestného činu, pokud při jeho páchání jsou pachatel či poškozený v postavení subjektů vykonávajících podnikatelskou činnost, a trestná činnost souvisí s jejich podnikáním;
- naplňují skutkovou podstatu jiného trestného činu, pokud k němu došlo ve vztazích založených obchodním nebo pracovním právem k tíži zaměstnavatele, nebo na základě jiného právního vztahu souvisejícího s hospodářstvím, ekonomikou nebo financemi;
- naplňují skutkovou podstatu trestných činů veřejných činitelů a trestných činů souvisejících s úplatkářstvím, pokud je spáchal představitel veřejné správy při výkonu své pravomoci v souvislosti s plněním hospodářských úkolů v obecném zájmu, nebo takové jednání proti tomuto představiteli směřovalo;
- slouží k legalizaci trestné činnosti;
- jsou zařazena do hospodářské kriminality v mezinárodních dokumentech (Corpus juris).

Z výše uvedených okolností lze tedy usuzovat, že hospodářská kriminalita je nejčastěji páchána při porušení majetkových vztahů, při kterých dochází k naplnění skutkové podstaty trestných činů. Zejména se jedná o trestné činy uvedené v páté hlavě trestního zákoníku, která specifikuje trestnou činnost proti majetku. Jedná se zejména o trestné činy úvěrového podvodu, zpronevěry, podvodu, dále delikty, kterým se říká úpadkové trestné činy, kam patří například poškození věřitele, porušení povinnosti v insolvenčním řízení a další trestné činy, které jsou v této hlavě uvedené.

3.2 Způsoby a formy páchání hospodářské kriminality

Hospodářská kriminalita je jev mnohotvárný a neustále se měnící. Způsoby a formy jejího páchání jsou značně variabilní a velmi pružně se přizpůsobují změně

²⁴ KUCHTA, J., FENYK, J., FRYŠTÁK, M., KALVODOVÁ, V. *Hospodářská trestná činnost*. Brno: Masarykova univerzita, 2007. s. 12.

ekonomických a společenských podmínek. Podat jejich úplný výčet je prakticky nemožné, a proto budou zmíněny její nejdůležitější způsoby a formy páchaní.²⁵

Některé typické způsoby páchaní hospodářské kriminality:²⁶

1. Zpronevěra svěřeného majetku (defraudace) – klasickým a velmi častým příkladem zpronevěry bude jednání pachatele, který z titulu svého pracovního zařazení na základě fiktivních příjmových a výdajových dokladů převáděl na své soukromé účty finanční prostředky zaměstnavatele nebo pokud nájemce věci v rozporu s leasingovou smlouvou a bez vědomí (souhlasu) pronajímatele takovou věc prodal, získané peníze použil pro svoji osobní potřebu a pronajímateli tak způsobil škodu nikoli malou.
2. Fakturační podvody – ze strany pachatele dojde k vylákání zboží od různých výrobců či dodavatelů a to i za použití padělaných výpisů z obchodního rejstříku, faktur nebo razítek s tím, že za zboží bude následně zapláceno na základě vystavené faktury. Místo toho je odebrané zboží rozprodáno (často za nízkou cenu), kdy takto získané peníze použije pachatel pro svoji potřebu. Pachatel od počátku neměl v úmyslu zboží zaplatit, protože nedisponoval potřebnými finančními prostředky, nebo byl dokonce zadlužen z předchozího obdobného jednání.
3. Úvěrové podvody – pachatel dosáhne na poskytnutí úvěru bankou v důsledku hrubě zkreslených, nebo nepravdivých údajů týkajících se zejména možné návratnosti poskytnutého úvěru, pokud již při sjednávání úvěru nebyla návratnost reálná. Pachatel totiž bance zamlčí své předlužení a ani použitý zajišťovací institut ve formě nemovitosti není způsobilý zajistit návratnost úvěru, jelikož jeho hodnota je značně nadhodnocena (zde bude nutná součinnost znalce, který takto nadhodnocený znalecký posudek vypracoval).

3.3 Zpronevěra

Prvním vybraným trestným činem, který patří mezi hospodářské trestné činy, je trestný čin zpronevěra. Jaké znaky skutkové podstaty trestného činu musí být

²⁵ KUČHTA, J., FENYK, J., FRYŠTÁK, M., KALVODOVÁ, V. *Hospodářská trestná činnost*. Brno: Masarykova univerzita, 2007. s. 98.

²⁶ KUČHTA, J., FENYK, J., FRYŠTÁK, M., KALVODOVÁ, V. *Hospodářská trestná činnost*. Brno: Masarykova univerzita, 2007. s. 98.

splněny, aby konkrétní jednání naplňovalo znaky trestného činu zpronevěry, je uvedeno v ustanovení § 206 trestního zákoníku.

Ustanovení § 206 zpronevěry zní:²⁷

- 1) Kdo si přisvojí cizí věc nebo jinou majetkovou hodnotu, která mu byla svěřena, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.
- 2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 a byl-li za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán.
- 3) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 větší škodu.
- 4) Odnětí svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,
 - a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,
 - b) spáchá-li takový čin jako osoba, která má zvlášť uloženou povinnost hájit zájmy poškozeného,
 - c) spáchá-li takový čin za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu, za živelní pohromy nebo jiné události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, veřejný pořádek nebo majetek, nebo
 - d) způsobí-li takovým činem značnou škodu.
- 5) Odnětím svobody na pět až deset let bude pachatel potrestán,
 - a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu, nebo
 - b) spáchá-li takový čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání trestného činu vlastizrady (§309), teroristického útoku (§311) nebo teroru (§302).
- 6) Příprava je trestná.

²⁷ NOVOTNÝ, F. a kolektiv, *Trestní zákoník 2010*, Praha: Eurounion s.r.o., 2010. s. 388 - 389.

U trestného činu zpronevěry je třeba vycházet z ustanovení prvního odstavce. Aby jednání mohlo být posouzeno podle tohoto ustanovení za protiprávní a mohlo být označováno jako podezření ze spáchání trestného činu zpronevěry, musí taková osoba při protiprávním jednání nakládat s věcí, která mu byla svěřena a způsobit škodu minimálně 5.000,-- Kč. K takové věci se může dostat každý, kdo je způsobilý k uzavření především leasingové smlouvy. Uzavřením takové smlouvy nedochází k naplnění zákonných znaků trestného činu zpronevěry, ale se souhlasem všeobecných obchodních podmínek a podpisu takové smlouvy dochází takzvanému pronájmu určité věci. Tedy v daný moment je předmět leasingové smlouvy pouze dán do nájmu, tedy k užívání, nikoli s takovou věcí volně nakládat. Volné nakládání s věcí znamená takovou věc například prodat, nebo dát do užívání jiné osobě nebo společnosti. V případě, že s takovou věcí nájemce v rozporu s uzavřenou leasingovou smlouvou a se všeobecnými obchodními podmínkami naloží tak, že předmět leasingové smlouvy prodá bez vědomí a souhlasu pronajímatele, pak taková osoba tímto jednáním naplní zákonné znaky skutkové podstaty trestného činu zpronevěry. Dle způsobené škody se pak bude posuzovat závažnost protispolečenského jednání, které by bylo kvalifikováno přísnější trestní sazbou, která je uvedena v dalších (kvalifikovaných) skutkových podstatách trestného činu.

Při uzavření leasingové smlouvy dochází ve většině případů mezi pronajímatelem a nájemcem k zapůjčení a tedy pouze k užívání osobního motorového vozidla. Takový předmět nájmu není však podmíněn pouze uzavřením leasingové smlouvy, ale lze osobní motorové vozidlo do nájmu dostat i po uzavření například úvěrové smlouvy, kterou lze uzavřít jak v bankovním sektoru, tak i u nebankovního sektoru, které však poskytují půjčky s vyšší procentuální sazbou než bankovní sektor. Při uzavření takové smlouvy je třeba si řádně přečíst úvěrovou smlouvu a úvěrové podmínky, zda skutečně předmět, který se nachází v úvěrové smlouvě je pouze pronajat, nebo zda přechází na kupujícího. Tato informace je pro pozdější nakládání s předmětem úvěrové smlouvy nejpodstatnější. Pokud by totiž vozidlo bylo majetkem banky, pak platí stejné pravidlo jako při uzavření leasingové smlouvy. V dnešní době v některých případech bývá k úvěrové smlouvě uzavřena ještě smlouva o výpůjčce, která však nemusí být uzavřena zvlášť, ale může být zahrnuta v úvěrové smlouvě nebo jejich obchodních podmínkách. Tato smlouva mění tu skutečnost, že banka sice poskytla finanční prostředky na nákup například osobního motorového vozidla, tedy pouze financovala předmět úvěrové smlouvy, kdy v tomto případě by kupující pouze vracel

finanční prostředky, ale předmět úvěrové smlouvy by byl kupujícího. Smlouvou o výpůjčce, však přechází vlastnické právo na banku a z kupujícího se stává nájemce, tedy předmět, který je uveden v úvěrové smlouvě je ve vlastnictví banky a nájemci je předmět dán pouze do nájmu, tedy v takovém případě nesmí bez vědomí a souhlasu s takovou věcí naložit jinak, než bylo předem dle uzavřené smlouvy dojednáno.

3.3.1 Kazuistika

Trestná činnost zpronevěry bývá páchána nejčastěji u dvou případů. Jedním z nich je případ, kdy pachatel v pracovně právním vztahu má svěřené určité finanční prostředky, se kterými má nakládat dle předem stanovených podmínek. Pachatel však s finančními prostředky naloží v rozporu se stanovenými podmínkami, a to například, kdy svěřené finanční prostředky místo toho, aby je například odevzdal zaměstnavateli nebo tomu, kdo na tyto konkrétní finanční prostředky měl právní nárok, který vyplýval z určité listiny, si finanční prostředky ponechal a užil je ve svůj prospěch, ať již na uhrazení dluhu, na živobytí, hraní na automatu či jiným způsobem. Při takovém jednání musí být způsobena škoda v minimální výši 5.000,-- Kč.

Druhým nejčastějším jednáním, při kterém dojde k naplnění zákonných znaků trestného činu zpronevěry, je prodej nebo převod věci, která je předmětem ve většině případů leasingové smlouvy. Leasingovou smlouvou totiž dochází pouze k pronájmu věci, nikoli k jejímu prodeji, jak si často lidé myslí. Věc je totiž v majetku pronajímatele do doby, než jsou splněny všechny podmínky vyplývající z uzavřené smlouvy. Všemi podmínkami se rozumí zejména uhrazení řádných měsíčních splátek až do úplného splacení leasingu. Během této doby si pachatelé obstarají duplikát osvědčení o registraci vozidla, předmět leasingu prodají, o prodeji leasingovou společnost neinformují a finanční prostředky z prodeje užijí ve svůj prospěch. Vzhledem k tomu, že však leasingové splátky dále nejsou hrazeny, je následně tato trestná činnost zjištěna.

Povinným znakem skutkové podstaty trestného činu zpronevěra je způsobení škody nikoli neparné, tedy alespoň 5.000,-- Kč. Pokud způsobená škoda nedosahuje takové škody, pak takové jednání nemohou orgány činné v trestním řízení posuzovat jako trestný čin zpronevěry. Musí být takové jednání posuzováno podle jiného právního předpisu, tedy konkrétně podle zákona číslo 200/1990 Sb., o přestupcích ve znění pozdějších předpisů (dále jen „přestupkový zákon“). Pokud by tedy škoda byla nižší jak

5.000,- Kč, jednalo by se o přešupek proti majetku podle § 50 odstavec 1) přešupkového zákona.

Jako jeden z anonymizovaných příkladů je uvedeno jednání, kdy paní AB v době od 4. 6. 2011 do 4. 12. 2011 v okrese Kladno v úmyslu se obohatit jako obchodní zástupkyně společnosti X od klientů této společnosti vybrala řádné splátky na splacení uzavřených smluv o půjčce, kdy částku ve výši 43.000,- Kč poté řádně neodvedla na účet společnosti X a naopak si tuto částku ponechala pro svou osobní potřebu, dále si ponechala pro svou osobní potřebu částku ve výši 10.000,- Kč, která jí byla svěřena a sloužila k vyplacení nových žadatelů o půjčku. Takto získané finanční prostředky užila v rozporu s účelem, pro který jí byly svěřeny, čímž způsobila celkovou škodu ve výši 53.000,- Kč ku škodě společnosti X, tedy přisvojila si cizí věc, která jí byla svěřena a způsobila tak na cizím majetku větší škodu.

Výše uvedené jednání, bylo policejním orgánem kvalifikováno jako přečin zpronevěry podle § 206 odstavec 1, odstavec 3) trestního zákoníku. Ve věci bylo paní A.B. ve zkráceném přípravném řízení sděleno podezření pro uvedený skutek. Po zajištění potřebných důkazů ve stanovené lhůtě byla vypracována zpráva o výsledku zkráceného přípravného řízení podle § 179c odstavce 1) zákon číslo 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Trestní řád“) a společně se spisovým materiálem byla věc předána dozorujícímu státnímu zástupci. Státní zástupce podle § 179c odstavce 2 písmene a) trestního řádu, vypracoval návrh na potrestání podezřelé AB a věc předal Okresnímu soudu v Kladně. Ve věci samosoudce Okresního soudu v Kladně rozhodl, že obviněná AB je vinna ze skutků popsaných v návrhu na potrestání.

3.4 Podvod

Druhým vybraným trestným činem, který patří mezi hospodářské trestné činy, je trestný čin podvodu.

Kriminální jevy mění svou strukturu a dynamiku v závislosti na konkrétních podmínkách ve společnosti. Tento obecný poznatek je příznačný zejména pro problematiku podvodných jednání představující druh kriminality, která sice neobsahuje prvky násilí, ale jejíž dopady bývají většinou podstatně závažnější, než je tomu u ostatních kriminálních činů. Základem podvodných jednání jsou především nezákonné manipulace a jiná nežádoucí činnost využívající nepravidelné, upravené,

neúplné či jinak zkreslené informace vedoucí k neoprávněnému obohacení osoby, která tuto činnost provádí.²⁸

Trestný čin podvodu může být spáchán nejen při osobním jednání pachatele, poškozeného a dalších osob, ale také za využití technického zařízení, například výpočetní techniky.²⁹

Jaké znaky skutkové podstaty trestného činu musí být splněny, aby konkrétní jednání naplňovalo znaky trestného činu podvodu, jsou uvedeny v ustanovení § 209 trestního zákoníku.

Skutková podstata trestného činu podvodu je podle současné právní úpravy zakotvena do šesti odstavců.

Ustanovení § 209 podvodu zní:³⁰

- 1) Kdo sebe nebo jiného obohatí tím, že uvede někoho v omyl, využije něčího omylu nebo zamlčí podstatné skutečnosti, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.
- 2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 a byl-li za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán.
- 3) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 větší škodu.
- 4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,
 - a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,
 - b) spáchá-li takový čin jako osoba, která má zvlášť uloženou povinnost hájit zájmy poškozeného,

²⁸ ČÍRTKOVÁ, L. *Podvody, zpronevěry, machinace*. Praha : Armex Publishing, 2005. s. 17.

²⁹ ČÍRTKOVÁ, L. *Podvody, zpronevěry, machinace*. Praha : Armex Publishing, 2005. s. 37.

³⁰ NOVOTNÝ, F. a kolektiv, *Trestní zákoník 2010*, Praha: Eurounion s.r.o., 2010. s. 400.

- c) spáchá-li takový čin za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu, za živelní pohromy nebo jiné události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, veřejný pořádek nebo majetek, nebo
 - d) způsobí-li takovým činem značnou škodu.
- 5) Odnětí svobody na pět až deset let bude pachatel potrestán,
- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu, nebo
 - b) spáchá-li takový čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání trestného činu vlastizrady (§309), teroristického útoku (§311) nebo teroru (§302).
- 6) Příprava je trestná.

U trestného činu podvodu je třeba vycházet z ustanovení prvního odstavce. Aby jednání mohlo být posouzeno podle tohoto ustanovení za protiprávní a mohlo být označováno jako podezření ze spáchání trestného činu podvodu, musí úmyslné jednání takové osoby již od počátku směřovat k uvedení někoho v omyl, využít něčího omylu nebo zamlčet podstatné skutečnosti, které zapříčiní způsobení škody a obohacení této nebo jiné osoby. Důležitým povinným znakem skutkové podstaty trestného činu podvodu je způsobení určité výše škody. V případě trestného činu podvodu musí být jednáním takové osoby stejně jako u trestného činu zpronevěry způsobena minimální škoda ve výši 5.000,- Kč. Dle způsobené škody se pak bude posuzovat závažnost protispolečenského jednání, které by bylo kvalifikováno přísnější trestní sazbou, která je uvedena v dalších (kvalifikovaných) skutkových podstatách trestného činu.

V případě, kdy jednání pachatele bylo s úmyslem uvést někoho v omyl, ale svým jednáním nezpůsobil škodu nikoli neparnou, tedy alespoň 5.000,- Kč, pak takové jednání nemohou orgány činné v trestním řízení posuzovat jako trestný čin podvodu. Musí být takové jednání posuzováno podle jiného právního předpisu, tedy konkrétně podle přestupkového zákona. Pokud by tedy škoda byla nižší jak 5.000,- Kč, v takovém případě by se jednalo o přestupek proti majetku podle § 50 odstavec 1) přestupkového zákona.

Přestupku se dopustí ten, kdo úmyslně způsobí škodu na cizím majetku krádeží, zpronevěrou, podvodem nebo zničením či poškozením věci z takového majetku, nebo se o takové jednání pokusí.

Za podvodné jednání, se dá označit jakékoliv jednání, při kterém dochází ke sdělení určitých skutečností nebo okolností, které se nezakládají na pravdě, s úmyslem způsobit minimálně škodu nikoli nepatrnou. Tyto skutečnosti nebo okolnosti nutně nemusí být uvedeny písemně, mohou být sděleny i ústně. Tedy není žádná podmínka, že pachatel, který například uvádí jiného v omyl, musí takovou rozhodnou skutečnost uvést písemně. Typickým příkladem, kdy se taková skutečnost písemně nikam neuvádí, je při půjčování si finančních prostředků mezi sousedy, kdy jeden ze sousedů požádá druhého například o půjčku 10.000,-- Kč na invalidní vozík pro svou nemocnou ženu, ale ve skutečnosti potřeboval peníze na hazard. Tedy soused v dobré víře na předem určenou věc sousedovi finanční prostředky půjčil, ale tento jej uvedl v omyl a peníze použil jiným způsobem a navíc mu půjčené finanční prostředky nemá z čeho vrátet, neboť věděl, že právě v ten den přišel o zaměstnání, kdy takovou podstatnou skutečnost sousedovi při žádosti o půjčku zamlčel.

Pro orgány činné v trestním řízení je prokázání podvodného jednání velice složité. Aby totiž mohlo být konkrétní jednání označeno jako podvodné jednání, musí být zjištěna ta skutečnost, že pachatel již od samotného počátku svého jednání měl v úmyslu jiného uvést v omyl, případně využít něčího omylu, nebo zamlčet podstatné skutečnosti. Ve většině případů, kdy policejní orgán prověřuje oznámení týkající se podvodného jednání, nezajistí potřebné důkazy proto, aby mohl zahájit trestní stíhání proti konkrétní osobě, a taková jednání jsou následně odkládána. Tím je poškozený odkázán, aby svou záležitost řešil občanskoprávní cestou u příslušného soudu.

Historicky vzato od doby, co existuje lidská společnost, objevují se jednotlivci nebo malé skupiny jednotlivců, kteří se snažili, snaží a budou snažit získat neoprávněný prospěch, určitou výhodu na úkor ostatních členů společnosti, a to tím, že prostřednictvím různých podvodných schémat, kombinací triků uvedou jinou osobu v omyl, a tak se dopouštějí podvodného jednání.³¹

Základním principem, neboli podstatou tohoto jednání „podvodníka“, je získat důvěru, přesvědčit „partnera – potenciačního investora“ o jedinečnosti a výhodnosti celé transakce a následně vyměnit neboli poskytnout v podstatě „NIC ZA NĚCO“!³²

3.4.1 Kazuistika

³¹ ČÍRTKOVÁ, L. *Podvody, zpronevěry, machinace*. Praha : Armex Publishing, 2005. s. 247 s.

³² ČÍRTKOVÁ, L. *Podvody, zpronevěry, machinace*. Praha : Armex Publishing, 2005. s. 247 s.

Nejčastěji je podvodná trestná činnost páchána prostřednictvím různých inzerátů, které nabízejí různá zboží za předem zaslanou požadovanou finanční částku. V mnoha případech finanční prostředky, které kupující zašle předem domluveným způsobem, často přímo na bankovní účet, jsou ihned po příchodu z účtu vyzvednuty a následně objednané zboží kupujícímu není vůbec zasláno, nebo mu je zaslána věc bez jakékoliv hodnoty, jako například kdy místo objednaného a zaplaceného mobilního telefonu přijde balík, ve kterém se nachází cihla. Domáhání se pak způsobené škody po majiteli bankovního účtu, kam byly finanční prostředky zaslány, nebývá účinné. V takových případech nebývá majitelem účtu ta osoba, která se podvodného jednání při podání inzerátu dopustila a pokud ano, na zjištěném bankovním účtu není žádná finanční hotovost, která by mohla být orgány činnými v trestním řízení zajištěna pro uspokojení poškozeného.

Jako jeden z anonymizovaných příkladů je uvedeno jednání, kdy pan BC dne 10. 6. 2013 v Kladně se záměrem obohatit se prostřednictvím internetového portálu WWW, vylákal od poškozené XX částku ve výši 8.000,-- Kč tím způsobem, že nejprve pod inzerátem č. 123456 nabízel k prodeji notebook zn. Apple za částku 8.000,-- Kč, na který dne 10. 6. 2013 emailem zareagovala poškozená XX, se kterou cestou emailové komunikace dohodl podmínky obchodu. Poškozená dne 16. 6. 2013 zaslala na požadovaný účet zálohu ve výši 1.000,-- Kč a následně dne 17. 6. 2013 ve vestibulu fakultní nemocnice Motol v Praze pan BC, vydávaje se za pracovníka kurýrní společnosti předal poškozené proti převzatému doplatku ve výši 7.000,-- Kč fakturu a balík, ačkoliv si byl BC vědom toho, že balík namísto zmiňovaného notebooku obsahuje pouze noviny a poškozenou sošku, čímž poškozené úmyslně způsobil škodu ve výši 8.000,-- Kč, tedy obviněný BC uvedl někoho v omyl a způsobil tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou.

Výše uvedené jednání bylo policejním orgánem kvalifikováno jako přečin podvodu podle § 209 odstavec 1) trestního zákoníku. Ve věci bylo podle ustanovení § 160 odstavec 1) trestního řádu vydáno usnesení o zahájení trestního stíhání osoby BC. Po zajištění potřebných důkazů ve stanovené lhůtě byl vypracován návrh na podání obžaloby podle § 166 odstavce 3) trestního řádu a společně se spisovým materiálem byla věc předána dozorujícímu státnímu zástupci. Státní zástupce podle § 176 odstavce 1) trestního řádu podal na obviněného BC obžalobu a věc předal Okresnímu soudu v Kladně. Ve věci Okresní soud v Kladně rozhodl v hlavním líčení vydáním rozsudku, že obžalovaný BC je vinen ze skutku popsaného v obžalobě.

3.5 Úvěrový podvod

Třetím vybraným trestným činem, který patří mezi hospodářské trestné činy, je trestný čin úvěrový podvod.

Které znaky skutkové podstaty trestného činu musí být splněny, aby konkrétní jednání naplňovalo znaky trestného činu úvěrového podvodu, je uvedeno v ustanovení § 211 trestního zákoníku.

Skutková podstata trestného činu úvěrový podvod je podle současné právní úpravy zakotvena v trestním zákoníku a to do šesti odstavců.

Ustanovení § 211 úvěrový podvod zní:³³

- 1) Kdo při sjednávání úvěrové smlouvy nebo při čerpání úvěru uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo podstatné údaje zamlčí, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.
- 2) Stejně bude potrestán, kdo bez souhlasu věřitele, v nikoli malém rozsahu, použije prostředky získané účelovým úvěrem na jiný než určený účel.
- 3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 a byl-li za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán.
- 4) Odnětí svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 větší škodu.
- 5) Odnětí svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán
 - a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny,
 - b) spáchá-li takový čin jako osoba, která má zvlášť uloženou povinnost hájit zájmy poškozeného, nebo
 - c) způsobí-li takovým činem značnou škodu.

³³ NOVOTNÝ, F. a kolektiv, *Trestní zákoník 2010*, Praha: Eurounion s.r.o., 2010. s. 411 – 412.

- 6) Odnětí svobody na pět až deset let bude pachatel potrestán,
- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu
 - b) spáchá-li takový čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání trestného činu vlastizrady (§309), teroristického útoku (§311) nebo teroru (§302).
- 7) Příprava je trestná.³⁴

Již jen z pouhého názvu úvěrový podvod vyplývá, že trestná činnost se týká jednání souvisejícího s uzavíráním úvěrové smlouvy. U trestného činu úvěrového podvodu je třeba vycházet z ustanovení prvního odstavce. Aby jednání mohlo být posouzeno podle tohoto ustanovení za protiprávní a mohlo být označováno jako podezření ze spáchání trestného činu úvěrový podvod, musí existovat úmyslné jednání osoby v uvedení nepravdivých nebo hrubě zkreslených údajů nebo zamlčení podstatných údajů, a to při sjednávání úvěrové smlouvy nebo při čerpání úvěru.

Právě již z ustanovení prvního odstavce vyplývá, že k naplnění zákonných znaků skutkové podstaty tohoto trestného činu není vyžadováno způsobení škody. Tedy již samotné pouhé uvedení nepravdivých údajů je trestným činem. Ovšem i určitá výše způsobené škody může mít vliv na kvalifikaci trestného činu, kdy v případě trestného činu úvěrového podvodu je hranice způsobené škody vyjádřena v odstavci čtvrtém, kde se hovoří o způsobené větší škodě, tedy škody dosahující částky nejméně 50.000,-- Kč. Dle způsobené škody se pak bude posuzovat závažnost protispolečenského jednání, které by bylo kvalifikováno přísnější trestní sazbou, která je uvedena v dalších (kvalifikovaných) skutkových podstatách trestného činu.

Úvěrové podvody jsou převážně páchany při žádostech o úvěr u bankovního i nebankovního sektoru. Z hlediska bankovního sektoru jsou údaje podávané klientem více prověřovány, ale i zde se občas vyskytnou případy, které vnášejí pochybnosti o řádném prověření uvedených údajů pracovníkem banky. U nebankovních institucí jsou údaje uvedené klientem už méně ověřovány, v některých případech vůbec.

Proč jsou nedostatečně ověřovány, anebo vůbec?

Je to převážně z důvodu, kdy obchodní zástupce, který uzavírá s klientem úvěrovou smlouvu, má za cíl smlouvu uzavřít, neboť z uzavřené smlouvy má určitou

³⁴ NOVOTNÝ, F. a kolektiv, *Trestní zákoník 2010*, Praha: Eurounion s.r.o., 2010. s. 838.

provizi, tedy proč by se více o klienta zajímal. Pokud nebude klient platit, ke škodě obchodního zástupce to nebude. Dálek nedostatečnému ověřování dochází tehdy, kdy klient řádně a pravdivě uvede všechny údaje potřebné k uzavření smlouvy, kdy obchodní zástupce žadatele upozorní, že s tak malým uvedeným příjmem úvěr určitě nedostane, a tudíž bude muset uvést příjem vyšší. Žadatel obchodního zástupce poslechne a vyšší příjem, který ve skutečnosti nemá, do smlouvy uvede. Samozřejmě obchodní zástupce dále žadatele neupozorní na právní důsledky uvedení nepravdivého, nebo hrubě zkresleného údaje, pro někoho také nazváno maličkostí. Právě takováto pro někoho maličkost má za následek naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu úvěrový podvod, a to bez ohledu, zda úvěr byl či nebyl schválen.

V nemalé míře dále dochází ke spáchání trestného činu úvěrového podvodu v situaci, kdy žadatel nějakým způsobem získá kontakt na osobu, která je ochotna za úplatu obstarat podklady potřebné k žádosti o úvěr, zejména se jedná o potvrzení o výši příjmu. Tohoto kontaktuje, tento neznámý pachatel obstará potvrzení o příjmu, které je řádně orazítkované a s tímto jde žadatel žádat o úvěr. V takových případech si chce žadatel půjčit částku obvykle přesahující 100.000,-- Kč, neboť neznámý pachatel, který obstaral potvrzení o výši příjmu, požaduje úplatu ve výši 50% z poskytnutého úvěru.

Je bezesporu, že ve většině případů se jedná o úmyslné jednání, kdy jednání pachatele směřuje k obohacení za cenu uvedení nepravdivých údajů, o kterých ví, ale je tu i část pachatelů, kteří se trestního jednání dopustí za přispění obchodních zástupců. Obchodní zástupci, a to zejména těch nebankovních sektorů, které nejsou až tak známy, především se jedná o společnosti, které nabízejí půjčky formou inzerátů, telefonů a podobně, by si totiž měli uvědomit tu skutečnost, že když už jsou žadatelem osloveni, půjde pravděpodobně o sociální případ, neboť tyto společnosti mívají několikanásobně vyšší úrokové sazby než bankovní sektor. Tedy zřejmě důvěryhodnost sdělených informací bude pravděpodobně velice nízká. Proč by jinak občan žádal o úvěr u nebankovního sektoru se splátkou vyšší než u bankovního sektoru. V těchto případech nebývá ze stran pracovníků ověřována solventnost žadatele a peníze s vidinou vysokých a dlouhodobých splátek žadateli poskytují i za cenu, že úvěr nebude s určitou mírou pravděpodobností splácen.

Na trestnou činnost úvěrového podvodu se ve většině případů přijde právě v době, kdy úvěr přestává být splácen. Banka nebo jiná právnická osoba tuto skutečnost

oznámí policejnímu orgánu, který ověří údaje uvedené v úvěrové smlouvě, a tím je zjištěno, zda byla naplněna skutková podstata trestného činu úvěrový podvod.

3.5.1. Kazuistika

Jako jeden z anonymizovaných příkladů je uvedeno jednání, kdy paní A dne 12. 6. 2013 a dne 23. 7. 2013 v úmyslu získat neoprávněný majetkový prospěch v Kladně, v budově pobočky banky X, při žádosti o poskytnutí prvního úvěrového produktu ve výši 120.000,-- Kč a druhého úvěrového produktu ve výši 300.000,-- Kč, úmyslně uvedla nepravdivé údaje o svém zaměstnání a výši příjmu s tím, že dokladovala zaměstnání u společnosti W jako dělnice ve skladu s průměrným měsíčním příjmem 16.400,-- Kč s pracovní smlouvou na dobu neurčitou, ačkoliv si byla vědoma, že v této společnosti nebyla nikdy zaměstnána a její příjem nedosahoval takové výše. Na základě těchto nepravdivých informací dne 18. 6. 2013 uzavřela se společností X úvěrovou smlouvu č. 123456 na částku 120.000,-- Kč, kdy se podpisem zavázala hradit pravidelné měsíční splátky ve výši 2.402,-- Kč po dobu 84 měsíců. Na předmětnou smlouvu nebyla uhrazena jediná splátka. Druhý úvěrový produkt ve výši 300.000,-- Kč nebyl bankou schválen. Tímto jednáním způsobila celkovou škodu ve výši 120.000,-- Kč a dále se pokusila obohatit o částku 300.000,-- Kč, vše ku škodě předmětné banky X. Tedy při sjednávání úvěrové smlouvy uvedla paní A nepravdivé údaje a její jednání bezprostředně směřovalo ke způsobení větší škody a dopustila se ho v úmyslu trestný čin spáchat, přičemž k dokonání trestného činu zčásti došlo a z části nedošlo.

Výše uvedené jednání, bylo policejním orgánem kvalifikováno jako přečin úvěrový podvod podle § 211 odstavec 1, odstavec 4) trestního zákoníku, dílem ve stádiu pokusu dle ustanovení § 21 odstavec 1) trestního zákoníku. Ve věci bylo paní A ve zkráceném přípravném řízení sděleno podezření pro uvedené skutky. Po zajištění potřebných důkazů ve stanovené lhůtě byla vypracována zpráva o výsledku zkráceného přípravného řízení podle § 179c odstavce 1) trestního řádu a společně se spisovým materiálem byla věc předána dozorujícímu státnímu zástupci. Státní zástupce podle § 179c odstavce 2 písmene a) trestního řádu, vypracoval návrh na potrestání podezřelé A a věc předal Okresnímu soudu v Kladně. Ve věci samosoudce Okresního soudu v Kladně rozhodl, že obviněná A je vinna ze skutků popsaných v návrhu na potrestání.

Někteří pachatelé se snaží své chování morálně ospravedlnit a hledají pro ně logické odůvodnění, aby neutralizovali pocit viny či studu, kterým by jinak trpěli. K obvyklým omluvám patří: „Zasloužil si to“, „Chtěl jsem si to jen půjčit“. Takové omluvy mohou hrát důležitou roli u lidí reagujících na každodenní pokušení, například řídit pod vlivem alkoholu, či okrádat své zaměstnavatele.³⁵

3.6 Hranice mezi trestním řízením a občanskoprávním řízením z pohledu zmíněných trestných činů

Asi nejtenčí hranice mezi tím, zda byl spáchán trestný čin nebo ne, je u trestného činu podvodu. Jedná se o úmyslný trestný čin, u kterého se jen obtížně orgánům činným v trestním řízení prokazuje podvodné jednání již od samotného počátku. Ve většině případů tato podezření jsou policejními orgány odkládána a poškozený je odkazován, aby svůj nárok uplatil u příslušného soudu v občanskoprávním řízení, a to právě z důvodu, že nebylo prokázáno úmyslné jednání obohatit se již od samotného počátku.

U trestného činu úvěrového podvodu lze uvést, že pokud žadatel uvede při žádosti o úvěr pravdivé informace, v době uzavření úvěrové smlouvy nemohl předpokládat, že se jeho finanční situace natolik změní, že nebude schopen dostát závazkům plynoucím z uzavřené úvěrové smlouvy, pak tato osoba se sice nevyhne povinnosti svůj závazek plně vrátit, možná i podstoupí řízení před soudem v rámci občanskoprávní záležitosti, ale nebude se zpovídat z trestného činu, ze kterého by takové osobě plynulo rozhodnutí o vině a trestu. Tedy i zde se dá říci, že hranice mezi trestním činem a občanskoprávním deliktem je tenká a především záleží na samotném jedinci, zda rozhodne informace sdělí popravdě, nebo je zamlčí a bude doufat, že se na ně nikdy nepřijde.

Poslední trestný čin, který byl zmíněn, je zpronevěra. U tohoto trestného činu je jasně dané, že pokud je věc někomu svěřena a tento s takovou věcí naloží v rozporu s účelem, pro který mu byla svěřena a způsobí škodu minimálně 5.000,-- Kč, je takové jednání trestným činem. U zpronevěry to nejčastěji bývají svěřené finanční prostředky nebo motorová vozidla. U motorových vozidel, která jsou zakoupena na základě poskytnutých finančních prostředků, ve většině případů existuje zajišťovací převod práva. I když, jak bylo u tohoto trestného činu zmíněno, tento institut existuje, ještě

³⁵ RONALD. V., JOHN, E. *Analýza kriminality v 60 krocích*, Praha : Otevřená společnost, o. p. s., 2010. s. 97.

to neznamená, že je skutečně platný a že osoba, která si vozidlo koupila, s ním nemůže volně nakládat. Pokud institut zajišťovací převod práva je platný a s věcí je naloženo jako s věcí vlastní, tedy takovou věc například prodá a způsobí škodu nejméně 5.000,-- Kč, pak je v takovém případě spáchán trestný čin zpronevěry. Pokud by však institut zajišťovací převod práva platný nebyl, pak by se taková osoba, stejně jako u úvěrového podvodu, pohybovala v rámci občanskoprávního řízení a nemusela by se zpovídat z trestného činu. I v tomto případě je hranice mezi trestným činem zpronevěry a řízením občanskoprávním tenká, záleží především na obsahu uzavřených smluvních podmínkách.

Rozdíl mezi trestným činem a občanskoprávním deliktem je především v tom, že v občanskoprávním řízení nebude vyslovena vina a nebude určen trest.

4 Druhy smluv a jejich rozdíl

Smlouva, také někdy nazývána jako kontrakt, není v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „NOZ“) nijak definována. Smlouva je dobrovolný oboustranný závazek, uzavřený s vůlí řídit se obsahem smlouvy. Smlouvu můžeme vnímat jako právní skutečnost, nebo jako pravidlo chování. Smlouva má soukromý charakter, je jasně a srozumitelně definovaná, upravuje určitý a závazný způsob chování a jasně konkretizuje, jakého okruhu lidí nebo společností se taková uzavřená smlouva týká.

4.1 Úvěr

Co je úvěr, je konkrétně uvedeno v ustanovení § 2395 – 2400 NOZ.

Pojem úvěr lze vyčíst v několika zákonech například v zákoně č. 21/1992 Sb., o bankách ve znění pozdějších předpisů, nebo v zákoně č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů a dalších zákonech.

Smlouvou o úvěru se úvěrující zavazuje, že úvěrovanému poskytne na jeho požádání a v jeho prospěch peněžní prostředky do určité částky, a úvěrovaný se zavazuje poskytnuté peněžní prostředky vrátit a zaplatit úroky.³⁶

Smlouva o úvěru má tyto podstatné části:³⁷

- a) určení smluvních stran;
- b) závazek úvěrujícího, že na žádost úvěrovaného mu poskytne peněžní prostředky;
- c) určení výše peněžních prostředků;
- d) závazek úvěrovaného poskytnuté peněžní prostředky vrátit;
- e) závazek úvěrovaného zaplatit z poskytnutých prostředků úroky.

³⁶ BĚLOHLÁVEK, A. J., ČERNÝ, F., JUNGWIRTHOVÁ, M., KLÍMA, P., PROFELDOVÁ, T., ŠROTOVÁ, E. *Nový Občanský zákoník*, Plzeň: Aleš Čeněk s.r.o., 2012. s. 686.

³⁷ BĚHOUNEK, P. *Úvěry a půjčky*. Ostrava: Sagit, 2000. s. 7 – 8.

Váže-li smlouva použití úvěru jen na určitý účel, může úvěrující omezit poskytnutí peněz pouze na plnění povinnosti úvěrovaného vzniklých v souvislosti s tímto účelem.³⁸

Úvěr slouží k zisku volných finančních prostředků konkrétnímu žadateli, které poskytují bankovní i nebankovní sektory za předem stanovených podmínek. Získání finančních prostředků prostřednictvím úvěru je vázáno úplatou za zprostředkování, následného vedení úvěrového účtu a úroků z dlužné částky.

Z právního hlediska je úvěr vztahem mezi úvěrujícím a úvěrovaným.

Úvěrující je termín, který nahrazuje osobu věřitele a úvěrovaný je osoba dříve označována za dlužníka. Mezi úvěrující patří nejvíce banky a právnické osoby, které se zabývají spotřebitelskými úvěry.

Úvěrující je ten, kdo peníze poskytuje. Úvěrovaný je ten, kdo si peníze vypůjčuje. Smlouva o úvěru zavazuje úvěrujícího, aby peníze poskytl, a úvěrovaného, aby peníze v ujednaném čase vrátil a zaplatil úroky.³⁹

Úvěrující a úvěrovaný při poskytnutí úvěru uzavřou smlouvu o úvěru, ve které si vymezí základní práva a povinnosti vyplývající z tohoto úvěrového vztahu. Forma smlouvy není přímo stanovena, může být písemná, elektronická nebo ústní.⁴⁰

Pro případné vymáhání dlužné částky je doporučováno uzavření smlouvy písemné nebo elektronické. V případě uzavření ústní dohody je vymáhání dlužné částky obtížné, neboť samotné prokázání té skutečnosti, že vůbec došlo k uzavření nějaké smlouvy či dohody a následně prokázání, že obě strany byly seznámeny s podmínkami smlouvy, nebývá jednoznačné.

Úvěr je tedy poskytnutí peněžních prostředků potřebnému, ale na principu návratnosti. Úvěrovaný musí peněžní prostředky vrátit ve lhůtě stanovené v dohodnutých podmínkách.⁴¹

³⁸ ČESKO. Občanský zákoník, číslo 89/2012 Sb. In *Sbírka zákonů, Česká republika*, 2012, částka 33, s. 1280.

³⁹ PRAŽÁK, Z. *Občanský zákoník II. s komentářem*, Český Těšín: Poradce s.r.o., 2012. s. 194.

⁴⁰ RABAN, P. a kolektiv, *Občanské právo hmotné. Závazkové právo*, Brno: Václav Klemm – Vydavatelství a nakladatelství, 2013. s. 260.

⁴¹ RABAN, P. a kolektiv, *Občanské právo hmotné. Relativní majetková práva*, Brno: Václav Klemm – Vydavatelství a nakladatelství, 2013. s. 235.

4.2 Hypoteční úvěr

Hypoteční úvěr sice není jednoznačně vymezen v ustanovení NOZ, lze však k tomuto typu úvěru užít obecná ustanovení týkající se samotného úvěru. Hypoteční úvěr dosud nebyl právně upraven v konkrétním zákoně, který by se zaobíral speciálně hypotečním úvěrem.

Hypoteční úvěr je ve většině případů spojen s vysokou částkou půjčených finančních prostředků, které jsou náležitě bankou zajištěny prostřednictvím zástavního práva. Zástavní právo v případě uzavření hypotečního úvěru existuje vždy. Zástavní právo, které se váže k nemovitosti, za účelem případného uspokojení pohledávky, by nemělo převyšovat dvojnásobek zástavní hodnoty zastavené nemovitosti. Za nemovitost lze například považovat stavbu, pozemek nebo se může jednat i o právo stavby.

Hypoteční úvěr, neboli hypotéka, je v podstatě zástava nemovitosti, která umožňuje věřiteli, aby z exekučního prodeje nemovitosti kryl přednostně před ostatními věřiteli svoji pohledávku, jestliže úvěrovaný ve stanovené lhůtě nesplatí dluh s úroky. Hypoteční úvěr je dlouhodobý úvěr, poskytovaný na financování pořízení určité nemovitosti.⁴²

Základními charakteristikami hypotečního úvěru jsou její výše a doba splácení. Výše hypotečního úvěru nebývá právními předpisy omezena, neměla by však převýšit hodnotu zástavy. Obvykle je hypoteční úvěr poskytován ve výši 60% - 80% hodnoty zastavené nemovitosti. Doba splatnosti hypotečního úvěru by měla korespondovat s účelem, na nějž byl poskytnut. Platí zde obecné pravidlo, že doba splatnosti úvěru by neměla přesáhnout dobu životnosti objektu z úvěru pořizovaného. Přitom platí, že čím delší je doba splatnosti úvěru, tím nižší jsou jeho splátky. S delší dobou splatnosti ovšem souvisí také vyšší celkové úrokové náklady úvěru.⁴³

Úvěr se považuje za hypoteční dnem vzniku právních účinků zástavního práva. Podmínkou pro možnost poskytovat hypoteční úvěry je získání oprávnění od České národní banky k emisi hypotečních zástavních listů. K této emisi jsou dosud oprávněny

⁴² HYBLEROVÁ, Š. *Zdroje financování bytové výstavby v České republice se zaměřením na hypoteční úvěr*. 1. vyd. Liberec: TUL, 2010. s. 61 – 62.

⁴³ HYBLEROVÁ, Š. *Zdroje financování bytové výstavby v České republice se zaměřením na hypoteční úvěr*. 1. vyd. Liberec: TUL, 2010. s. 64.

jen banky. Na základě jejich prodeje získají banky poměrně levné a dlouhodobé zdroje, neboť tento typ dluhopisu má většinou dlouhodobou splatnost.⁴⁴

Při vzniku smlouvy o hypotečním úvěru se vychází z ustanovení k samotnému úvěru, a to i v případě změny takové smlouvy, nebo jejího zániku.

4.3 Rozdíl mezi úvěrem a hypotečním úvěrem

Rozdíl je především ve zpětné záruce úvěrujícímu. Zatím co u úvěru záruka není žádná, u hypotečního úvěru záruka existuje vždy, a to v podobě zástavního práva, které se nejčastěji váže k nemovitosti. Tedy úvěrující se domůže uspokojení snadněji při uzavření hypotečního úvěru než u samotného úvěru. Dalším značným rozdílem je úroková sazba, která je mezi úvěrem a hypotečním úvěrem zcela odlišná. Hypoteční úvěry mají z pohledu úroků nejnižší procentuální sazbu, kdežto naopak úvěr mívá z hlediska úroků procentuální sazbu nejvyšší. Úrok je při tom pro úvěrovaného tou nejdůležitější položkou, neboť od ní se odvíjí celková doba splácení a výše řádné měsíční splátky.

4.4 Smlouva o výpůjčce

Smlouva o výpůjčce je konkrétně uvedena v ustanovení § 2193 – 2200 NOZ.

Smlouvou o výpůjčce půjčitel přenechá vypůjčiteli neuzivatelnou věc a zavazuje se mu umožnit její bezplatné dočasné užívání.⁴⁵

Výpůjčka se týká vztahu mezi půjčitelem a vypůjčitelem. Půjčitelem je taková osoba, která věc vlastní a půjčila ji jinému. Vypůjčitel je ten, kdo si věc od půjčitele půjčil. Výpůjčkou určité věci je půjčitel omezen s touto věcí volně nakládat, a to po určitou dobu, po kterou takovou věc vypůjčitelé půjčil. Půjčitel se tedy zavazuje, že nebude zasahovat do užívání takové věci.

Vypůjčitel nabývá právo věc užívat ujednaným způsobem a nebyl-li ujednán, způsobem přiměřeným povaze věci. Vypůjčitel není oprávněn věc přenechat jiné osobě bez svolení půjčitele. Byl-li ujednán jen účel, k němuž se má věc užívat, zařídí se vypůjčitel tak, aby začal věc užívat bez zbytečného odkladu a aby ji po splnění účelu

⁴⁴ RABAN, P. a kolektiv, *Občanské právo hmotné. Závazkové právo*, Brno: Václav Klemm – Vydavatelství a nakladatelství, 2013. s. 167 – 268.

⁴⁵ BĚLOHLÁVEK, A. J., ČERNÝ, F., JUNGWIRTHOVÁ, M., KLÍMA, P., PROFELDOVÁ, T., ŠROTOVÁ, E. *Nový Občanský zákoník*, Plzeň: Aleš Čeněk s.r.o., 2012. s. 623.

bez zbytečného odkladu vrátil. Půjčitel se nemůže domáhat předčasného vrácení věci; to neplatí, užije-li vypůjčitel věc v rozporu se smlouvou.⁴⁶

4.4.1 Ukončení výpůjčky⁴⁷

- a) právo věc užívat končí uplynutím času nebo bez zbytečného odkladu do splnění účelu, k němuž byla věc vypůjčena,
- b) předčasně se může domáhat půjčitel vrácení věci, jestliže vypůjčitel užívá věc v rozporu se smlouvou (například k jinému účelu, přenechá ji jiné osobě bez svolení), jestliže to bylo ujednáno v případě, že věc nevyhnutelně potřebuje z důvodu, který nemohl při uzavření smlouvy předvídat, nebo vypůjčitel může předčasně vrátit věc, pokud to nezpůsobí půjčiteli obtíže.

4.5 Zápůjčka

Smlouva o půjčce, jinak také nazývána smlouva o zápůjčce, konkrétně je uvedena v ustanovení § 2390 – 2394 NOZ.

Zápůjčka je termín, který v novém občanském zákoníku nahradil termín smlouva o půjčce.

Smlouva o zápůjčce vzniká tehdy, jestliže někdo (zapůjčitel) přenechá jiné osobě (vydlužiteli) zastupitelnou věc tak, aby ji užil podle libosti a po čase vrátil věc stejného druhu.⁴⁸

Při zápůjčce dochází k faktickému přenechání určité věci, která je zastupitelná. Při zápůjčce vzniká vztah mezi zapůjčitelem a vydlužitelem. Zapůjčitelem byl dříve označován věřitel a vydlužitelem byl označován dlužník. Nejčastěji zápůjčku představují peníze, které si vydlužitel může použít na cokoli, není právně vázán tím, na co mají být finanční prostředky užity. Pokud by takový účel byl dán, pak by se nejednalo o zápůjčku, ale o úvěr. Při zápůjčce totiž věc přechází do vlastnictví vydlužitele, který s věcí může rozhodovat dle své vlastní vůle, může jí například prodat, zničit nebo jí i zapůjčit. Zápůjčkou mohou být i jiné věci než jen peníze. Pokud se jedná

⁴⁶ ČESKO. Občanský zákoník, číslo 89/2012 Sb. In *Sbírka zákonů, Česká republika*, 2012, částka 33, s. 1258.

⁴⁷ RABAN, P. a kolektiv, *Občanské právo hmotné. Závazkové právo*, Brno: Václav Klemm – Vydavatelství a nakladatelství, 2013. s. 176.

⁴⁸ RABAN, P. a kolektiv, *Občanské právo hmotné. Závazkové právo*, Brno: Václav Klemm – Vydavatelství a nakladatelství, 2013. s. 257.

o finanční prostředky, vzniká zápůjčka peněžítá, v ostatních případech se jedná o zápůjčku nepeněžitou.

Vydlužitel je tedy ten, kdo si věc druhově určenou vypůjčí proto, aby ji použil podle libosti, tedy užíval či zužitkoval, a po čase vrátil zpět věc ve stejném druhu. Zapůjčitel je ten, kdo vydlužiteli věc druhově určenou zapůjčí proto, aby ji vydlužitel použil podle libosti.⁴⁹

4.5.1 Zápůjčka peněžítá

Není-li stanoveno jinak, jedná se o dluh donosný, dlužník (vydlužitel) je tedy povinen plnit v místě věřitele (zapůjčitele). Plní-li se prostřednictvím poskytovatele peněžních služeb nebo poštovním poukazem, je splněn připsáním peněžní částky na účet zapůjčitele nebo vyplacením peněžní částky věřiteli v hotovosti. Peněžítá půjčka či půjčka poskytnutá v cenných papírech může být sjednána jako úročená či bezúročná. Není-li výslovně sjednána jako úročená, platí, že byla sjednána jako bezúročná.⁵⁰

4.5.2 Zápůjčka nepeněžítá

Při nepeněžité zápůjčce se vrací věc stejného druhu, jaká byla zápůjčkou dána, nezáleží na tom, zdali mezi tím její cena stoupla či klesla. Na místo úroků lze sjednat plnění přiměřeného většího množství nebo věcí lepší jakosti, ale téhož druhu. Termín vrácení je buď sjednán ve smlouvě, pak je vydlužitel povinen platit bez vyzvání věřitele v tomto termínu. Není-li sjednán, může věřitel požadovat plnění ihned a dlužník je povinen plnit bez zbytečného odkladu po vyzvání, ale platí zvláštní ustanovení, že smlouva o zápůjčce musí být vypovězena. Výpovědní doba činí šest týdnů, pokud není ujednáno jinak.⁵¹

4.6 Rozdíl mezi zápůjčkou a výpůjčkou

Rozdíl mezi výpůjčkou a zápůjčkou je ten, že při výpůjčce dochází k vypůjčení určité věci za určitým účelem a na předem domluvenou dobu, po kterou půjčitel nesmí až na výjimky plynoucí z občanského zákoníku zasahovat vypůjčiteli do užívání takové věci. S takovou věcí smí vypůjčitel nakládat pouze dle předem stanovené dohody.

⁴⁹ PRAŽÁK, Z. *Občanský zákoník II. s komentářem*, Český Těšín: Poradce s.r.o., 2012. s. 193.

⁵⁰ RABAN, P. a kolektiv, *Občanské právo hmotné. Závazkové právo*, Brno: Václav Klemm – Vydavatelství a nakladatelství, 2013. s. 258.

⁵¹ RABAN, P. a kolektiv, *Občanské právo hmotné. Závazkové právo*, Brno: Václav Klemm – Vydavatelství a nakladatelství, 2013. s. 258.

Po skončení výpůjčky je věc vrácena půjčiteli. Zápůjčkou však dochází k přenechání věci bez jakéhokoliv omezení. S takovou věcí může vydlužitel na rozdíl od vypůjčitele nakládat jak uzná za vhodné, tedy věc si může například ponechat, prodat, poškodit. Při zápůjčce vydlužitel nevrací totožnou přenechanou věc.

5 Zajišťovací převod práva

Zajišťovací převod práva je institut, který se vyskytuje při uzavírání různých smluv. Nejčastěji se objevuje v leasingové smlouvě, ale nelze jej vyloučit ani v úvěrové smlouvě. Při uzavírání jakékoliv smlouvy je třeba důkladně si přečíst jak samotnou úvěrovou nebo leasingovou smlouvu, tak i všeobecné obchodní podmínky, které se k uzavřené smlouvě vztahují. Institut zajišťovacího převodu práva totiž při neplnění smluvních podmínek společností, u kterých je předmětná smlouva uzavřena, využívají a to tím způsobem, že žádají orgány činné v trestním řízení, a to především policejní orgán, aby předmět smlouvy, nejčastěji osobní motorové vozidlo, od nájemce zajistil a následně jej vydal pronajímateli, tedy té společnosti, se kterou nájemce uzavřel leasingovou nebo úvěrovou smlouvu. Tato situace nastává v případech, kdy nájemce nereagoval na výzvy k navrácení předmětu úvěru nebo leasingu. Společnost si tím na nájemci užívanou věc nárokuje. Na policejním orgánu je potom zvážení, zda institut zajišťovacího převodu práva, který plyne z uzavřené smlouvy a na základě kterého si společnost dělá nárok, je platným institutem zajišťovacího převodu práva, či nikoli.

Zda se jedná o platný institut zajišťovacího převodu práva, si nájemce nebo kupující zjistí sám tehdy, že se řádně seznámí s podmínkami, za jakých je tento institut využit. To, že se institut zajišťovací převod práva v uzavřené smlouvě nachází, ještě neznamena, že při nedodržení smluvních podmínek jej lze užít jako platný zajišťovací převod práva. V některých smlouvách je totiž uzavřený zajišťovací převod práva absolutně neplatný, protože v takové smlouvě bývá tento institut vázán na určitou podmínku, která musí být splněna, aby institut zajišťovacího převodu práva mohl nastat.

Otázkou platného zajišťovacího převodu práva se zabýval Nejvyšší soud České republiky v době, kdy byl ještě platný a účinný zákon číslo 40/1964 Sb. občanský zákoník ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OZ“). Svým rozhodnutím pod číslem jednacím 30 Cdo 2089/2002 a pod číslem jednacím Odo 188/2005 rozhodl, že v té době podle platné právní úpravy zajišťovací převod práva ve smyslu § 553 OZ spočíval v tom, že dlužník, v dnešní době vydlužitel, převede na věřitele tedy zapůjčitele své vlastnické právo s rozvazovací podmínkou, že zajištěný závazek bude splněn. Vlastnické právo tedy přechází na zapůjčitele v okamžiku sjednání tohoto institutu, slouží k zajištění závazku a v okamžiku splnění dluhu se obnovuje původní stav a dlužník se znovu stává majitelem. Zapůjčitel si tedy nemůže ve smlouvě sjednat podmínky, za nichž zajišťovací převod práva vzniká. Pokud je jeho vznik vázán

na nějakou podmínku, jde o takzvanou propadnou zástavu a nikoli o zajišťovací převod práva. Vznik propadné zástavy je přitom ze zákona absolutně neplatný právní úkon, neboť je výslovně vyloučen ustanovením § 169 písmene e) OZ. Smlouva o úvěru tedy může obsahovat institut zajišťovacího převodu práva, nikoli však vázaný na podmínku nehrazení úvěru ze strany dlužníka, případně odstoupení od smlouvy a podobně. Tato podmínka je absolutně neplatná.

Institut zajišťovací převod práva je zakotven v NOZ, a to konkrétně v ustanovení § 2040, ze kterého plyne:⁵²

- 1) Smlouvu o zajišťovacím převodu práva zajišťuje dlužník nebo třetí osoba dluh tím, že věřiteli dočasně převede své právo.
- 2) Má se za to, že zajišťovací převod práva je převodem s rozvazovací podmínkou, že dluh bude splněn.

Zajišťovací převod práva je alternativou k právu zástavnímu. Užívání tohoto zajišťovacího institutu si vynutila obchodní praxe v situacích, kdy ne zcela vyhovuje využití institutu poskytnutí zástavy. Oproti zastavení věci, které upřednostňuje při uspokojení se z poskytnuté jistoty povinnost věřitele zpeněžit věc, tento institut upřednostňuje „propadnutí věci“. Převodem věci (práva) formou zajišťovacího převodu nedojde k úplnému převodu vlastnictví a nabyvatel tedy nemůže nakládat s takto nabytým vlastnictvím plně, ale pouze v omezeném rozsahu.⁵³

Zajišťovací převod práva se uzavírá mezi věřitelem a dlužníkem nebo mezi věřitelem a třetí osobou. Předmětem zajišťovacího práva může být jakékoliv právo. Nejčastějším právem, které je předmětem převodu, bývá vlastnické právo k věci, ať již hmotné nebo nehmotné (například pohledávka). Zajišťovací převod práva vzniká uzavřením smlouvy, u které není třeba písemná forma. K účinnosti vzniku převodu není třeba žádný modus, jako je tomu u zástavního práva. Pouze u věcí zapsaných ve veřejném seznamu je podmínkou vzniku zajišťovacího převodu zápis v tomto seznamu. Do veřejného seznamu se zapíše také dočasnost zajišťovacího převodu práva.⁵⁴

⁵² ČESKO. Občanský zákoník, číslo 89/2012 Sb. In *Sbírka zákonů, Česká republika*, 2012, částka 33, s. 1243.

⁵³ RABAN, P. a kolektiv, *Občanské právo hmotné. Relativní majetková práva*, Brno: Václav Klemm – Vydavatelství a nakladatelství, 2013. s. 81.

⁵⁴ RABAN, P. a kolektiv, *Občanské právo hmotné. Relativní majetková práva*, Brno: Václav Klemm – Vydavatelství a nakladatelství, 2013. s. 81.

Zápisem věci do veřejného seznamu, ke které se vztahuje vznik zajišťovacího práva, má svou opodstatněnost, a to v případě dalších kupců, kteří takovou věc nabydou do svého vlastnictví. V případě, že by kupec takovou věc, která byla zapsána ve veřejném seznamu, nabyl do vlastnictví a zajišťovací převod práva by byl stále platný, by kupec nemohl tvrdit, že takovou věc nabyl v dobré víře, neboť si byl vědom rozhodné skutečnosti, a to z veřejného seznamu, že k věci se váže zajišťovací převod práva.

Zajišťovacím převodem práva se převádí vlastnické nebo jiné právo na věřitele dluhu na dobu trvání tohoto dluhu. Zákon obsahuje vyvratitelnou domněnku, že úplným splněním dluhu dochází k naplnění rozvazovací podmínky smlouvy o zajišťovacím převodu práva a převedené právo se vrací zpět na poskytovatele jistoty. Toto ustanovení nebrání stranám smlouvy se dohodnout na jiném způsobu vrácení práva zpět, například na vzniku pouhé povinnosti věřitele převést právo osobě poskytující jistotou zpět.⁵⁵

Věc může a nemusí být věřiteli předána. Pokud dojde k předání věci, je věřitel oprávněn mít věc u sebe a povinen vykonávat prostou správu této věci. Věřitel tedy musí činit vše, aby byla věc zachována. Pokud je zajištěný dluh splněn, musí věřitel umožnit osobě poskytující jistotu využívat vlastnické právo k předmětné věci nebo právu v plném rozsahu a současně je povinen vydat vše, co v souvislosti s předvedeným právem získal, nebo co tomuto právu přibylo. Není-li zajišťovací dluh splněn, stane se převod nepodmíněným. Zákon nestanoví žádnou lhůtu pro možné dodatečné plnění.⁵⁶

Pro využití institutu zajišťovacího práva postačí neuhrazení pouhé části splátky, která měla být v určitém období uhrazena. Přitom nezáleží na skutečnosti, o jak vysokou dlužnou částku by se jednalo. Institut zajišťovacího převodu práva může nastat i neuhrazením minimální částky a tím se věc, která byla předmětem zajišťovacího převodu práva, stane majetkem věřitele. Na dlužníkovi je pak jeho další jednání, zda se s věřitelem dohodne, nebo ne. Pouhým doplacením dlužné částky totiž k nápravě nedojde.

⁵⁵ RABAN, P. a kolektiv, *Občanské právo hmotné. Relativní majetková práva*, Brno: Václav Klemm – Vydavatelství a nakladatelství, 2013. s. 81.

⁵⁶ RABAN, P. a kolektiv, *Občanské právo hmotné. Relativní majetková práva*, Brno: Václav Klemm – Vydavatelství a nakladatelství, 2013. s. 82.

6 Grafické porovnání objasněných trestných činů na území Středočeského kraje v letech 2012 – 2014

Pro představu a ukázkou byly porovnány z policejních statistik z elektronické evidence trestního řízení objasněné trestné činy podvodu, úvěrového podvodu a zpronevěry v rámci jednotlivých územních odborů ve Středočeském kraji, které byly policejním orgánem zjištěny v posledních třech letech, tedy v letech 2012 - 2014. Tato statistika nastíní, kde a jaká trestná činnost je páchána nejčastěji a v jakém poměru dochází k objasnění této hospodářské trestné činnosti.

Tato statistika však není přesným obrazem skutečně spáchané trestné činnosti, neboť nikdy nebudou zjištěny všechny trestné činy, které byly spáchány. Není to zapříčiněno postupem orgánů činných v trestním řízení ale i četnými dalšími faktory poznání samotné kriminality.

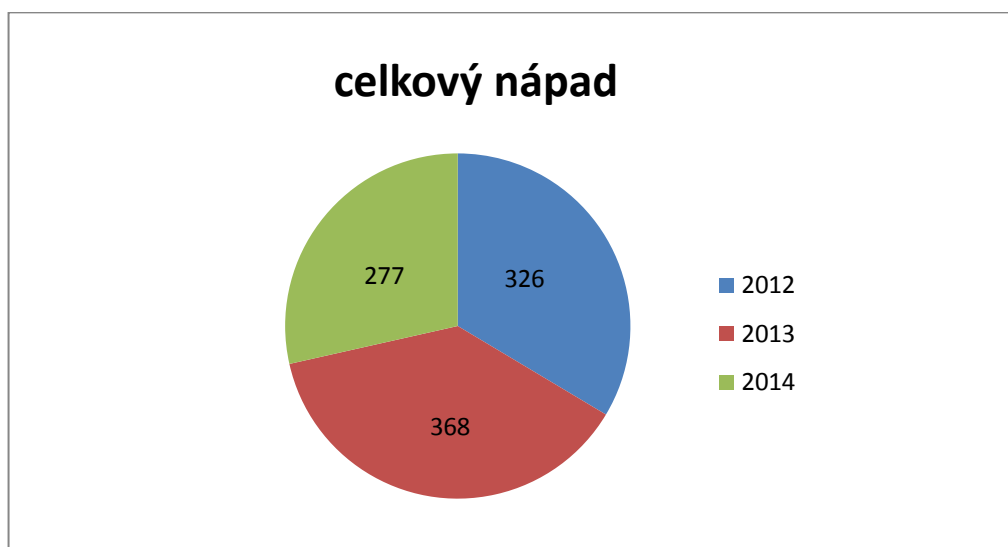
Kriminalitu ve vztahu k možnosti jejího poznání členíme.⁵⁷

- a) zjevná (registrovaná), jde o kriminalitu, o níž získáváme informace zejména ze statistik, tedy kriminalitu, která vyšla najevo, o které se orgány činné v trestním řízení dozvěděly a která byla vložena do oficiálních statistik,
- b) skrytá (latentní nebo neregistrovaná), jde o kriminalitu, o které se orgány činné v trestním řízení nedověděly, a není uvedena v oficiálních statistikách, skrytá kriminalita se dále dělí na černá čísla, která obsahují trestnou činnost, o které se orgány činné v trestním řízení nedověděly, a šedá čísla, která obsahují trestnou činnost, o které se se orgány činné v trestním řízení dověděly, ale do statistik nebyla z nějakého důvodu (úmyslně či omylem) vložena,
- c) skutečná (celková), je kriminalita, která zahrnuje jak skrytou, tak zjevnou kriminalitu.

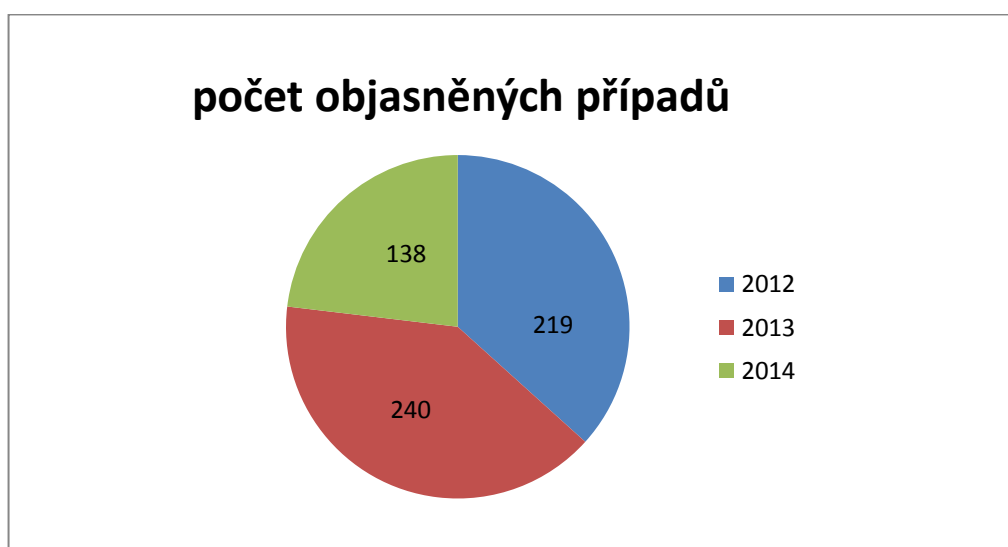
Výše uvedené faktory tedy ovlivňují policejní statistiky, které v sobě odrazují pouze kriminalitu registrovanou.

⁵⁷ SVATOŠ, R. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2010. s. 15 - 16.

Graf č. 1: Trestný čin úvěrový podvod v letech 2012 – 2014, celkový nápad

Graf č. 2: Trestný čin úvěrový podvod v letech 2012 – 2014, celková objasněnost

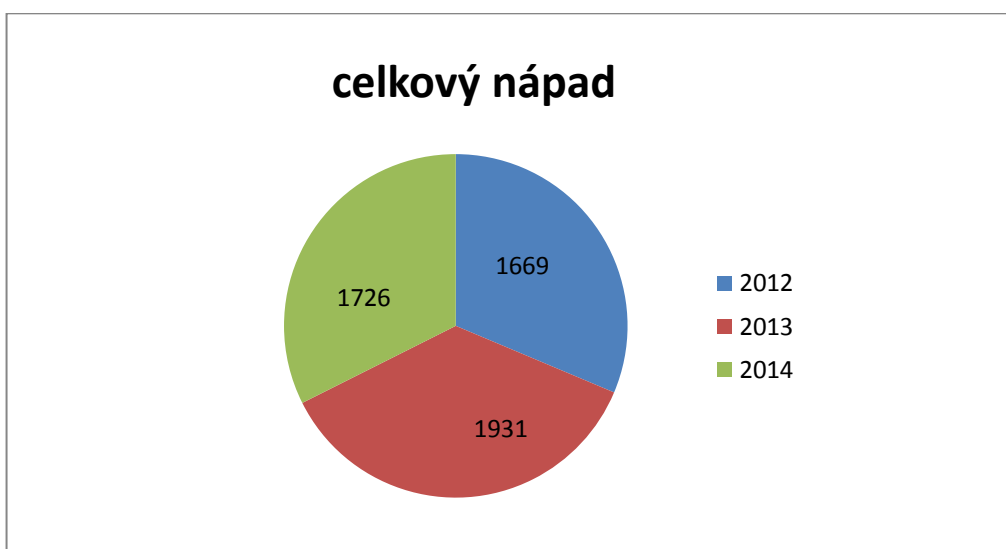

Od roku 1998, kdy byl trestný čin úvěrového podvodu včleněn do trestního zákona, postupně nabývá na četnosti a současně přebírá značnou část trestného činu podvodu v hospodářské oblasti. Na poměrně značný nárůst této trestné činnosti mají vliv především dva faktory. Zaprvé značné rozšíření počtu úvěrových společností a jejich benevolentní podmínky pro poskytnutí úvěrů a zadruhé zvýšení aktivity policistů při vyhledávání tohoto poměrně jednoduše objasnitelného trestného činu.⁵⁸

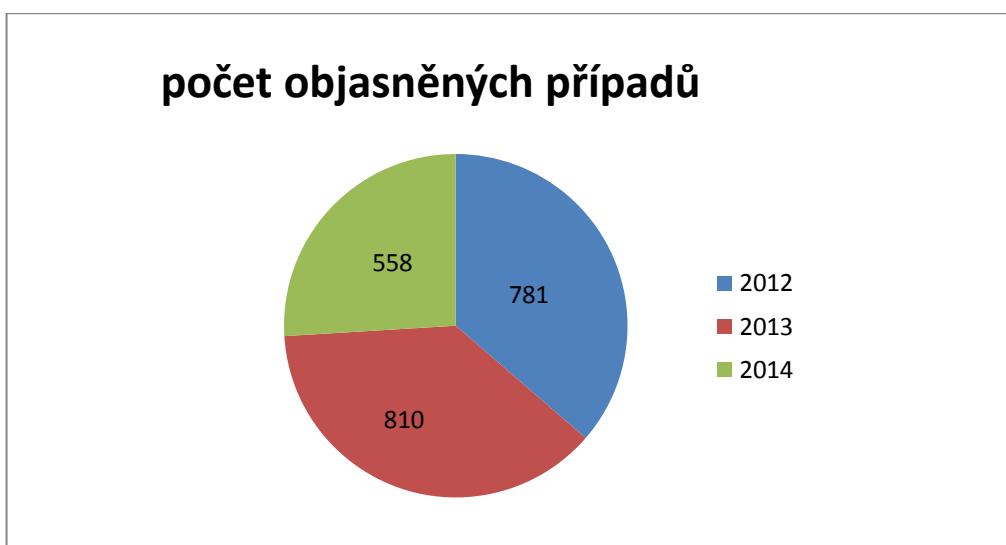
⁵⁸ SVATOŠ, R. *Kriminalita a možnosti jejího poznání a ovlivňování* 1. vydání. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2013. s. 57.

Z policejních statistik tedy vyplývá, že v roce 2012 policejní orgány na území Středočeského kraje přijaly oznámení pro podezření ze spáchání trestného činu úvěrový podvod celkem v 326 případech, v roce 2013 celkem v 368 případech a v roce 2014 celkem v 277 případech. Dohromady se policejní orgán zabýval ve sledovaném období 971 podezřením ze spáchání trestného činu úvěrový podvod. Z tohoto počtu bylo objasněno celkem 597 případů, což činí 61 % objasněnosti. V rámci Středočeského kraje byl trestný čin úvěrový podvod v období 2012 – 2014 nejčastěji spáchán v územním odboru Kladno, a to celkem v 298 případech. Naopak nejméně této trestné činnosti bylo spácháno v územním odboru Praha západ, a to celkem v 23 případech.

Graf č. 3: Trestný čin podvod v letech 2012 – 2014, celkový nápad

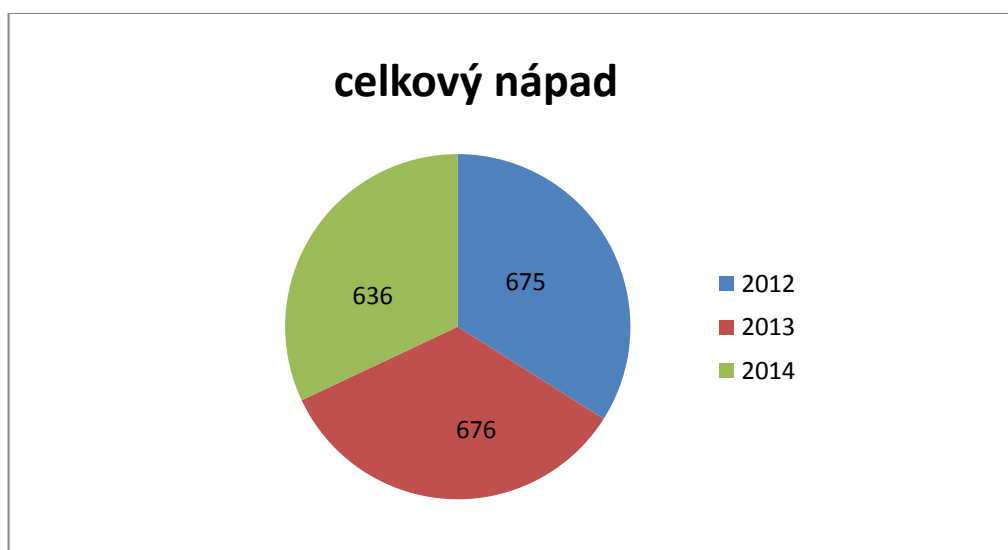

Graf č. 4: Trestný čin podvod v letech 2012 – 2014, celková objasněnost

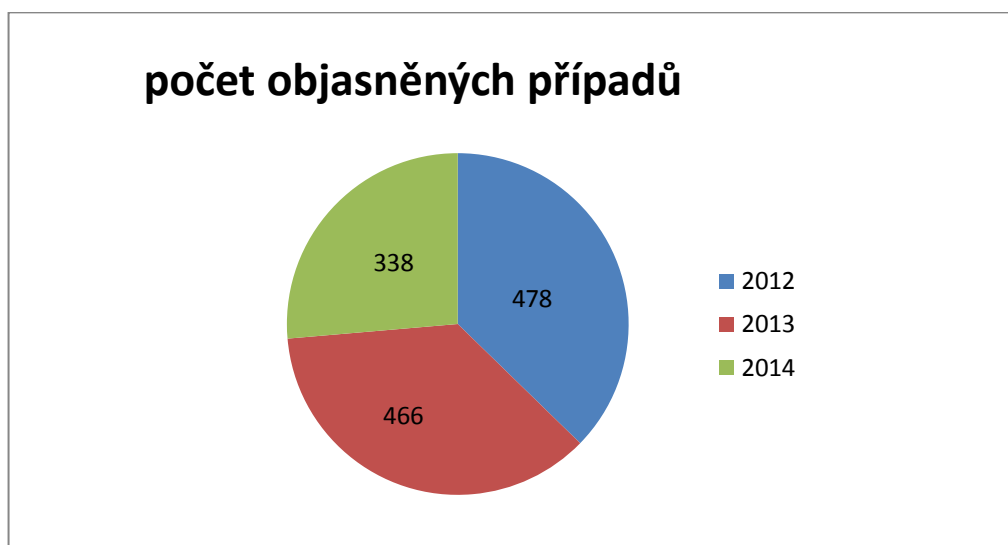

Z grafického znázornění u trestného činu podvodu za období 2012 – 2014 je patrné, že tato trestná činnost je páchána velmi často, častěji než trestný čin úvěrový podvod. V roce 2012 policejní orgány na území Středočeského kraje přijaly oznámení pro podezření ze spáchání trestného činu podvodu celkem v 1 669 případech, v roce 2013 celkem v 1 931 případu a v roce 2014 celkem v 1 726 případech. Dohromady se policejní orgán zabýval 5 326 podezřeními ze spáchání trestného činu podvodu, ze kterých bylo objasněno celkem 2 149 případů, což činí 40 % objasněnosti. Tedy tato statistika poukazuje na zásadní skutečnost, že není pro orgány činné v trestním řízení jednoduché tento typ trestné činnosti prokázat. Z policejních statistik vyplývá, že tato trestná činnost byla v období roků 2012 – 2014 nejčastěji páchána v územním odboru Kladno v celkovém počtu 861 případu. Nejméně této trestné činnosti bylo spácháno v územním odboru Rakovník, a to v celkem 182 případech.

Graf č. 5: Trestný čin zpronevěra v letech 2012 – 2014, celkový nápad

Graf č. 6: Trestný čin zpronevěra v letech 2012 – 2014, celková objasněnost

Z grafického znázornění u trestného činu zpronevěry za období 2012 – 2014 je patrné, že tato trestná činnost byla v rámci jednotlivých let páchána v obdobném počtu.

V roce 2012 policejní orgány na území Středočeského kraje přijaly oznámení pro podezření ze spáchání trestného činu zpronevěra celkem v 675 případech, v roce 2013 celkem v 676 případech a v roce 2014 celkem v 636 případech. Nedochozí tedy k razantnímu navyšování, nebo snížení této trestné činnosti. Dohromady se policejní orgány ve sledovaných letech zabývaly 1 987 podezřeními ze spáchání trestného činu zpronevěry, ze kterých bylo objasněno celkem 1 282 případů, což činí 70% objasněnost.

Z policejních statistik vyplývá, že tato trestná činnost byla v letech 2012 – 2014 nejčastěji páchána v územním odboru Kladno v celkovém počtu 304 případů. Nejméně této trestné činnosti bylo opět spácháno v územním odboru Rakovník, a to v celkem 83 případech.

6.1 Opatření ke snížení vybrané trestné činnosti

Jak se pokusit minimalizovat páchání trestných činů podvodů, úvěrových podvodů a zpronevěry. U podvodného jednání je akceptovatelné zodpovězení položené otázky velice složité. Vždy bude existovat někdo, kdo bude chtít někoho uvést v omyl, podvést a obohatit se. Jedním z kardinálních preventivních kroků musí být odpovědný přístup každého jednotlivce spojen s velkou mírou obezřetnosti. Legislativně by mohl podvod být více podchycen, a to především z pohledu výše trestní sazby, která

by mohla přinést určitou míru odstrašení, to znamená zabránění potencionálním pachatelům v páchání této časté trestné činnosti. Pokles by zjevně přineslo i samotné kvalifikovanější jednání následných poškozených, kteří by se tomuto jevu mohli ubránit tím, že by nepůjčovali nikomu své finanční prostředky, nebo jiné věci. Každý o svém majetku může rozhodovat sám a měl by si jej také vážit. Z pohledu pachatele si každý svou příležitost umí najít a také ji realizovat. Jen v následném dokazování to mají orgány činné v trestním řízení nesporně komplikované.

Trestný čin zpronevěra je více vázán k platnému zajišťovacímu převodu práva. Tedy pokud se jedná ve většině případů o leasingovou smlouvu, která obsahuje tento platný institut, není pochyb o naplnění zákonných znaků trestného činu. Co však je podstatné pro orgány činné v trestním řízení, je to, že mohou takovou věc zajistit a následně poškozenému vydat. Tedy jakási zpětná záruka vrácení určité hodnoty zde existuje. Trestný čin zpronevěry, který je naplněn při nakládání s věcí svěřenou, je složitě nějak více právně ošetřit, protože věcí svěřenou může být svěřený materiál, peníze, osobní motorová vozidla i další věci. V případě svěření osobních motorových vozidel, která jsou na leasingovou smlouvu, by trestná činnost v tomto směru klesla v případě, kdyby bylo znemožněno na příslušných magistrátech odboru dopravy požádat o duplikát osvědčení o registraci vozidla, který v originále vlastní leasingová společnost. Tím by došlo k principiálnímu zamezení, že vozidlo lze bez souhlasu leasingové společnosti prodat třetí osobě, které pak policejní orgán vozidlo sice zabaví, ale tím dojde k výskytu další poškozené osoby. U svěřených finančních prostředků nebo věcí, mimo osobních motorových vozidel, je jednou z možností poklesu této trestné činnosti větší kontrola osob, které jsou věci nebo finanční prostředky svěřeny, a tím by bylo verifikováno, že takové osoby se svěřenými věcmi nenakládají svévolně, případně včasnému zjištění nežádoucího stavu, a tím by se zamezilo větším způsobeným škodám.

Trestnému činu úvěrový podvod by se zčásti dalo rovněž předcházet. Zde mají největší úlohu, a tedy i možnost, jak tohoto docílit, pracovníci bankovního i nebankovního sektoru. Jde o to, aby tito pracovníci plnili řádně své povinnosti při ověřování údajů v žádosti o úvěr. Jedná se zejména o řádné ověřování pracovního poměru, platnosti předložených dokladů, či ověřování, zda žadatel není dlužníkem u jiného bankovního nebo nebankovního sektoru, což se dá jednoduše zjistit z programu Solus, v němž jsou uvedeny osoby, které nesplácí své závazky. Tím by došlo zcela určitě k poklesu této trestné činnosti. Ovšem tyto podněty jsou k zamyšlení především

pro jednotlivé banky či jiné společnosti. Ony by měly posoudit a vyhodnotit, zda jimi explicitně nastavená praxe jim samým vyhovuje, či ji reorganizují nebo se ta situace bude chovat laxně. Svůj požadavek pak vnesou formou trestního oznámení a orgány činné v trestním řízení se trestním oznámením musí zabývat, osobu vypátrají, vyslechnou, postaví před soud a soud rozhodne. Bance či jiné společnosti je jedno, zda je pro policejní orgán podezřelý či obviněný následně odsouzen, neboť jedině, co je zajímavé, je jak zajistit svou pohledávku, tedy kde se vůbec taková osoba nachází, na což jim orgány činné v trestním řízení odpoví. Další z možností, jak by mohla být tato trestná činnost snížena je celorepublikový jediný registr, který by obsahoval všechny žádosti, ať již schválené, či neschválené. Z těchto dat, by mohl pověřený úředník lehce zjistit, zda se jedná o osobu, která si často půjčuje a jak splácela. I tato možnost by však znamenala povinnost úředníka získané údaje ověřit. V neposlední řadě by mělo být povinností úředníka, ať již bankovního nebo nebankovního sektoru, nejprve prokazatelně doložit, že klienta seznámil i s „nejmenšími písmenky“ a odkazy ve smlouvách pod čarou uvedené, a následně řádně ověřit sdělené údaje tak, aby bylo evidentně prokazatelné, že úředník udělal vše proto, aby případnou nepravdivou informaci odhalil. V opačném případě by takový úředník měl být řádně svým zaměstnavatelem potrestán, mimo jiné například neproplacením nebo odebráním provize za uzavřenou úvěrovou smlouvu.

Možným řešením u případů, kde dochází k půjčování finančních prostředků, ať již mají charakter úvěrového podvodu, nebo podvodu, by mohlo být vynětí tohoto trestného jednání z trestního zákoníku a postavit tuto problematiku na úroveň pouze občanskoprávní, kde by orgány činné v trestním řízení nevykonávaly žádnou činnost, čímž by pracovníci bank a jiných nebankovních sektorů byli postaveni před skutečnost, že s případným řešením nehrzení půjček si budou muset poradit sami.

Velkým přínosem ke snížení hospodářské trestné činnosti by přispěla větší informovanost již dětí a mladistvých povinným zakomponováním výuky finanční gramotnosti již na základních školách. Současná finanční gramotnost jak mladých, tak seniorů je na velmi nízké úrovni, z čehož plyne neustálé si půjčování finančních prostředků i přes to, že tito lidé nejsou schopni splácet již první závazek. Jejich situace je následně řešena pomocí finančních bankrotů, které vyřeší postavení dlužníků, ale ne již společností, které v dobré víře finanční prostředky zapůjčily. Včasná informovanost jak správně hospodařit s finančními prostředky, aby se jedinec nedostal do finančních

potíží, by přinesla do budoucího života každému cenné rady, jak se vyhnout jednání, které bude mít nepříznivý dopad nejen pro něj samotného, ale i pro jeho blízké osoby.

Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo přiblížit základní informace v trestně právní úpravě vybraných hospodářských trestných činů, a to konkrétně podvodu, úvěrového podvodu a zpronevěry. Součástí přehledu těchto trestných činů bylo také vysvětlení některých druhů smluv, ze kterých může vyplynout trestní odpovědnost tím, že může konkrétním protiprávním jednáním dojít k naplnění zákonných znaků skutkové podstaty trestného činu, ať již samotného podvodného jednání, nebo úvěrového podvodu. Bakalářská práce blíže vysvětluje tenkou linii mezi trestním řízením, tedy zpovídání se následně před soudem, který by rozhodoval o vině a trestu a občanskoprávním řízením, ke kterému dochází v případech, jestliže došlo k porušení smluvních podmínek. Pro jakoukoliv osobu, bude určitě příznivější, když bude spor řešen v občanskoprávním řízení, než aby si musela vyslechnout rozhodnutí o vině a výši trestu.

V bakalářské práci jsou uvedeny pravdivé, avšak anonymizované příklady uvedených trestných činů. Jedná se o jednání, která při spáchání těchto trestných činů se vyskytují nejčastěji, tedy nejčastější trend pachatelů, při naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu podvodu, úvěrového podvodu či zpronevěry v této době. V takových případech orgány činné v trestním řízení mohou konstatovat, že jim jsou známy některé způsoby a formy páchané této trestné činnosti. Všechny způsoby a formy nelze zjistit z důvodu, že pachatelé trestné činnosti byli, jsou a bohužel nejspíš budou vždy o krok před orgány činnými v trestním řízení. Postupem doby se vždy budou objevovat nové a nové trendy páchané trestné činnosti, a proto i v tomto směru se orgány činné v trestním řízení budou muset postupem času novými trendy zabývat.

Bakalářská práce i poodhaluje důvody, proč ke spáchání zmiňovaných hospodářských trestných činů dochází. U trestných činů úvěrových podvodů není tato trestná činnost vždy jen na straně úvěrovaného, ale je napomáháno i ze strany úvěrujícího, a to z důvodu získání provizí. V kapitole úvěrového podvodu je poukázáno na nedostatky, které plynou právě z nedostatečného ověřování předkládaných údajů a lehkomyšlně schválení úvěrů doporučují. Proč nedoporučit, když z toho plyne provize.

Dále bylo blíže poukázáno na skutečnost, jak primární je si důkladně přečíst, pochopit, eventuálně si nechat vysvětlit smluvní obchodní podmínky před samotným podpisem smlouvy ať již při půjčování si finančních prostředků, nebo jiné věci,

na kterou by i mohl být sjednán zajišťovací převod práva, který by mohl, ale i nemusel být platný. Tyto důležité informace, nebo podmínky, které však často nejsou akceptovány, pak mají za následek řízení před soudem, kde je však rozhodné, zda v trestní nebo občanskoprávní věci.

Statisticky bylo poukázáno, jak se trestný čin podvodu, úvěrového podvodu a zpronevěry v jednotlivých územních odborech Středočeského kraje vyskytoval a vyvíjel od roku 2012 do roku 2014 a s jakým výsledkem byl orgánem činným v trestním řízení objasněn.

Vedlejším cílem bylo na základě zjištěných skutečností navrhnout možná řešení ke snížení počtu zkoumaných trestných činů, kdy navrhovaná opatření by mohla přinést pozitivní výsledek.

Bakalářská práce za pomoci stanovených metod blíže objasnila problematiku vybraných hospodářských trestných činů se zaměřením na trestné činy podvodu, úvěrového podvodu a zpronevěry. Byly uvedeny způsoby spáchání této trestné činnosti a způsobu jejího dalšího řešení v rámci dozorcujícího státního zástupce a následně i soudu. Každý by měl pochopit, jak lehké je spáchat trestný čin, jak složité pro poškozeného je domoci se svých práv a v neposlední řadě, jak tenká hranice je mezi trestným činem a správním deliktem.

Cíle, které byly na začátku bakalářské práce stanoveny, byly s využitím optimálně stanovené metodiky a pomocí pro tento účel nejvhodnějších metod splněny.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. BĚHOUNEK, P. *Úvěry a půjčky*. Ostrava : Sagit, 2000. 134 s. ISBN 80-7208-155-1.
2. BĚLOHLÁVEK, A. J., ČERNÝ, F., JUNGWIRTHOVÁ, M., KLÍMA, P., PROFELDOVÁ, T., ŠROTOVÁ, E. *Nový Občanský zákoník*, Plzeň: Aleš Čeněk s.r.o., 2012. 829 s. ISBN 978-80-7380-413-8.
3. ČÍRTKOVÁ, L. *Podvody, zpronevěry, machinace*. Praha : Armex Publishing, 2005. 247 s. ISBN 80-86795-12-8.
4. HYBLEROVÁ, Š. *Zdroje financování bytové výstavby v České republice se zaměřením na hypoteční úvěr*. Liberec, 2010. 118 s. ISBN 978-80-7372-673-7.
5. RONALD. V., JOHN, E. *Analýza kriminality v 60 krocích*, Praha : Otevřená společnost, o. p. s., 2010. 141 s. ISBN 978-80-87110-22-5.
6. JELÍNEK, J. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 4. vyd. Praha: Legas, 2014. 976 s. ISBN 978-80-7502-044-4.
7. JELÍNEK, J. a kolektiv. *Trestní právo hmotné*. 2. vyd. Praha: Legas, 2014. 912 s. ISBN 978-80-87212-49-3.
8. KUČHTA, J., FENYK, J., FRYŠTÁK, M., KALVODOVÁ, V. *Hospodářská trestná činnost*. Brno: Masarykova univerzita, 2007. 111 s. ISBN 978-80-210-4256-8.
9. NOVOTNÝ, F. *Praktiku trestního práva hmotného*. 2 vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2010. 194 s. ISBN 978-80-7380-252-3.
10. NOVOTNÝ, F. a kolektiv, *Trestní zákoník 2010*, Praha: Eurounion s.r.o., 2010. 838 s. ISBN 978-80-7317-084-4.
11. PRAŽÁK, Z. *Občanský zákoník II. s komentářem*, Český Těšín: Poradce s.r.o., 2012. 320 s. ISBN 978-80-7365-338-5.
12. RABAN, P. a kolektiv, *Občanské právo hmotné. Závazkové právo*. Brno: Václav Klemm – Vydavatelství a nakladatelství, 2014. 528 s. ISBN 978-80-87713-11-2.
13. RABAN, P. a kolektiv, *Občanské právo hmotné. Relativní majetková práva*. Brno: Václav Klemm – Vydavatelství a nakladatelství, 2013. 476 s. ISBN 978-80-87713-10-5.

14. SVATOŠ, R. *Kriminalita a možnosti jejího poznání a ovlivňování* 1. vydání. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2013. 170 s. ISBN 978-80-87472-64-4.
15. SVATOŠ, R. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2010. 174 s. ISBN 978-80-86708-21-8.

Legislativní dokumenty

1. ČESKO. Zákon číslo 40/2009 Sb. Trestní zákoník. *In Sběrka zákonů, Česká republika*, 2009, částka 11, s. 354 – 464.
2. ČESKO. Zákon číslo 89/2012 Sb. Občanský zákoník. *In Sběrka zákonů, Česká republika*, 2012, částka 33, s. 1026 - 1365.

Ostatní zdroje

Kromě výše uvedených zdrojů byly při zpracování bakalářské práce využity následující materiály:

- policejní statistiky z elektronické evidence trestního řízení v rámci Středočeského kraje.